

Šolska vrata se bodo odprla

Šolska vrata se bodo v ponedeljek zopet odprla. Za najmanjše naše otroke se s tem pričnejo prve resne življenjske naloge.

Šola prevzame s tem dnem veliko odgovornost za otroka-šolarja, katerega mora s pomočjo staršev usposobiti za življenje. Velika je naloga učitelja posebno v prvem otrokovem šolskem letu, le-ta polaga temelje rednega učenja in dela, in če bodo starši svojemu otroku z vso ljubeznijo stali ob strani, bo tudi učiteljevo delo uspešno. Otroci se šole ne bo bal, ampak jo vzljubil. In tako bo uspeh zagotovljen. Največje veselje pa ima učitelj sam, če je njegovo zares težaško delo bilo uspešno. Ni večjega zadoščenja kakor stati v razredu, v katerem se ti je posrečilo, otroke povezati v delavno skupnost, ki sledi tvoji besedi in tvojemu delu.

Učitelj ima otroka le nekaj ur dnevno v svoji oskrbi. Večji del dneva pa ostane otrok še naprej v oskrbi staršev in njihovem nadzorstvu. Kakor se trudijo starši za telesni blagor svojih potomcev, kakor skrbijo, da bi otrokom zapustili tudi materialno dediščino za nadaljnje življenje, tako naj starši pomislijo, da človek ne živi samo od kruha. Oni so dolžni dati svojim otrokom tudi podlago, da jih vključijo v svoje lastno občestvo. Starši, ki res ljubijo svoje otroke, bodo te pripravili k dvojezičnemu pouku, da bo slovenska beseda govorna in ljubljena tudi zanaprej v družini in javnem življenju. Pri nas je po šolskem zakonu država dolžna skrbeti za tak dvojezični pouk in vemo, da imamo dosti sposobnih učiteljev, ki so zmožni in voljni tako naporno delo z ljubeznijo opravljati. Na marsikateri avstrijski ljudski šoli že poskusno uvajajo pouk angleškega jezika v tretjem šolskem razredu ali na tretji šolski stopnji. Kakor bolj naravno je, da šola usposobi v tem jeziku vašega otroka, ki prinese osnovno tega jezika že od doma. Vaša dolžnost, starši, je, da otroka pripravite k dvojezičnemu pouku, tako predpisuje to postava za dvojezične šole. Brez stroškov je ta pouk, odvisen le od volje staršev. Poznam celo vrsto nemških staršev, ki žrtvujejo težke vsote šilingov, da bi se njihov otrok naučil tujega jezika. Vam, slovenski starši, pa je treba le pismene ali ustne prijave pri vodstvu šole, da se more otrok učiti in izpopolnjevati v vašem jeziku.

Starši, vse življenje se trudite, da bi svojemu otrokom zapustili kar največ premoženjskih dobrin. Tega, kar pa je najdražja vaša lastnina, pa vašim otrokom ne privoščite. Za eno brazdo njive bi se s sosedom sprli, ker bi to brazdo hoteli ohraniti svojim otrokom, zaklada, ki pa je nesporno vaš, pa bi ne hoteli posredovati potomcem, kakor ste ga sprejeli od vaših prednikov. Sprejeli ste od njih življenje, sprejeli ste domove, sprejeli njihov jezik in ni sile, ki bi vas mogla ovirati, da svojim otrokom ne posredujete samo svojega premoženja, marveč mnogo več, tudi svoj jezik. Zatorej prijavite svoje otroke k dvojezičnemu pouku.

Učitelj T.

SPOMINSKA SVEČANOST NA LJUBELJU

V nedeljo, dne 10. 9. 1972, ob 10. uri bo na kraju nekdanje podružnice kapeleta Mauthausen na Ljubelju svečanost v spomin žrtvam nacizma, ki so trpele in izgubile življenje pri kopanju ljubeljskega predora. S strani Narodnega sveta koroških Slovencev se bo sta svečanosti udeležila predsednik dr. Joško Tischler in odbornik Jože Wakounig.

Olimpijske igre se nadaljujejo kljub razbesnelemu zverinstvu

IZRAELSKI ŠPORTNIKI ZAPUSTILI MÜNCHEN — OBSODBE IZ CELEGA KULTURNEGA SVETA

Pri starih Grkih so pomenile olimpijske igre mir in spravo. Olimpijske igre novega veka naj bi nadaljevale to izročilo. Na žalost pa se je začela vmešavati v športne dvo-boje vse preveč politika, ki je izvojevala že prenekatero zmago nad športnim duhom. 20. olimpiada v Münchnu že od vsega začetka ni imela srečne zvezde. Tudi med posameznimi tekmami se je čutil vse močnejši vdor politične sile in boja za državni prestiž. Vrhunec teh dogodkov je zločin, kot ga olimpijske igre še ne pomnijo.

Dogodki so znani vsem tako iz televizije in radia. Enajst mrtvih izraelskih športnikov je onemela priča tega grozodejstva. En münchenski policaj je izgubil življenje na vojaškem letališču Fürstenfeld-Bruck, in tudi pet palestinskih teroristov. Točnega razpleta najbrž ne bomo zvedeli nikoli. Človeštvo se lahko samo zamisli, kam privede brezmejno hujskanje, nečloveško sovraštvo, popolnoma razbesnelo zverinstvo.

V sredo, ob desetih dopoldan so se športniki, funkcionarji in državniki spomnili mrtvih na osrednjem olimpijskem stadionu v Münchnu. Napolnila ga je nepregledna množica ljudi. Kot prvi je spregovoril vodja izraelskih športnikov, ki so prišli na 20. olimpiado k prijateljskemu dvoboju s tovariši iz drugih dežel. Dejal je, da je ta praznik mednarodnega bratstva, prijateljstva in miru oskrnil barbarski zločin. Naštel je imena enajstih žrtev in rekel, da ves kulturni svet

obsoja najostreje taka grozodejstva. V podobnem smislu se je izrazil tudi izraelski veleposlanik v ZR Nemčiji.

Nemški predsednik Gustav Heine-mann se je poklonil spomenu smrtnih žrtev ter izrazil sožalje svojcem in izraelskemu ljudstvu. Opozoril je na odgovornost vseh dežel, ki ne ovirajo zločincev pri njihovem delu. Pozval je vse narode, naj pomagajo premagati sovraštvo. Predsednik Mednarodnega olimpijskega komiteja Avery Brundage je dejal, da je vsak civilizirani človek prizadet zaradi tega barbarskega zločina. Čim večje so postale olimpijske igre, tem močnejše se je vpletel pritisk politike in gospodarstva. Ostal je samo še olimpijski duh, ki naj bi presegel vse druge cilje in načrte. Izjavil je, da se bodo olimpijske igre nadaljevale kljub temu v četrtek, da pa bo sreda dan žalovanja.

Dogodki v Münchnu in Fürstenfeld-Brucku

so pretresli človeštvo v času, ko naj bi se združilo v prazniku miru. Glavna krivda zadene ljudi, ki hujskajo druge k takim grozodejstvom. Nekatere arabske vlade so obsodile pokol. Organizacija „Črni september“, ki ni član Arafatove Palestinske osvobodilne organizacije, velja za najbolj radikalno arabsko gverilsko organizacijo. Njeno zadnje „ju-naštvo“ je dokazalo, da se ne razlikuje prav nič od nacističnih krvnikov, ki so umorili nad 6 milijonov Judov. Lahko se reče, da so gverilci arabski stvari povzročili ogromno škodo. Ta zločin pa je tudi dokaz, da je v skrajnem primeru človek mnogo bolj zverinski od zverine same.

Trbiška aliansa manjšin 1972

Etničnemu kongresu Alpe-Jadran v pozdrav dr. Reginald Vospernik, podpredsednik Federalistične unije evropskih narodnostnih skupnosti

Če bo jutri otvoril predsednik evropske manjšinske unije, južnotirolski senator dr. Friedl Volgger, prvi mednarodni manjšinski kongres Alpe-Jadran v trojezičnem Trbižu, potem ko bo spregovoril visok predstavnik koroške deželne vlade, ki nudi poleg oblasti v Furlaniji-Juljski krajini temu pomembnemu srečanju na etno-politični ravni moralno in gmotno pomoč, bo uresničeno večletno prizadevanje narodnih skupnosti v tem geopolitičnem prostoru, da najdejo skupen jezik za skupne težnje in skupne skrbi. Vse-povsod v Evropi manjšine — zadovoljne in manj ali nezadovoljne — spoznavajo, da je samo v slogi moč.

V posebno zadoščenje nam je, da smo koroški Slovenci mogli s svojo idejo regionalnega kongresa, porojeno na preteklem vsemanjšinskem kongresu FUENS v švedskem Karlstadu, nagovoriti malone vse v tej naši regiji bivajoče manjšine. Edinole italijanske in madžarske manjšine iz Slovenije nam žal ni bilo mogoče nagovoriti zaradi odločnega veta slovenskih oblasti v Ljubljani, češ da ne morejo sodelovati z manjšinsko unijo, v kateri so člani tudi emigranti — predvsem emigranti iz Jugoslavije, konkretno: albanski Kosovari. Po našem večkrat deklariranem in vedno praktično izvajajo-

(Dalje na 5. strani)

Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati!

Časi, o katerih smo mislili, da so že zdavnaj minili, se vračajo. Julija meseca strelji v Borovljah, sedaj pa napad na imovino občinskega odbornika Wutteja v Veselah.

NT: Dobili ste vabilo na razgovor z dr. Kreiskym. Prosimo vas, g. občinski svetnik Wutte, da nam poveste, kako je do tega vabila prišlo?

Wutte: Dan pred razgovorom me je klical dvorni svetnik dr. Scheiber ter me prosil, če bi se hotel zglasiti pri kanclerju Kreiskemu na razgovor.

NT: Ste vedeli, da gre za radijsko oddajo?

Wutte: Ne.

NT: Kdaj ste za to izvedeli?

Wutte: Pol ure pred razgovorom.

NT: Zakaj ste se kljub temu odločili za razgovor?

Wutte: Ker imam itak vsak dan opravka z narodnimi vprašanji.

NT: Kakšen je vaš vtis o radijski oddaji, pri kateri ste sodelovali?

Wutte: Povedal sem to, kar mogoče do sedaj še ni bilo rečeno tako v nobeni radijski oddaji.

NT: Ali ne mislite, da se dajo nekateri vaši odgovori razlagati tako, da to ni v naš prid?

Wutte: Ne, to ni mogoče.

NT: Kako naj si razlagamo vaš odgovor Klingeju, da se z njim strinjate?

Wutte: Strinjam se toliko z njim, da sem za mir in za pokoj; samo oni nam ne smejo dajati povod za to naše delovanje in pisanje.

NT: Izvedeli smo, da so napadli doslej neznanca vaš penzion v Veselah še isti večer in razbili šipo s kamni, drugo pa poškodovali. Ste mnenja, da je to v zvezi z vašim intervjujem?

Wutte: O tem ni dvoma.

NT: Pa mislite, da bo policija neznanca zdej končno tudi našla?

Wutte: Dvomim.

Ko so padli strelji in smo stvar najavili žendarmeriji, smo mislili, da bodo po letih neplodnega iskanja končno našli krivce in ustavili delovanje, ki je naperjeno proti slovenski manjšini na Koroškem. Res so storilca menda našli, toda kot smo izvedeli, le čisto slučajno, ker se je menda sam preveč bahal s streljanjem. A kaj se je storilo sedaj v zadnjih dveh mesecih? Državno tožil-

stvo, zgleđa, je akt položilo v zadnji predal. Drugače seveda je, če sumijo, da je mogoče Slovenec napravil tudi najmanjše protizakonito dejanje. Zelo hitro izmuzne državnim organom pri zasliševanju opazka, kakšne posledice bo ta človek imel, in pa pomilovalna pripomba, da si „kaj takega“ od državnega nastavljenca ne bi pričakovali. Da pa tudi mi ne bi pričakovali, da gledajo varnostni organi proč, če kdo napravi kaznjivo dejanje, kar tudi ni v skladu s službenimi predpisi, jih ne zanima.

Dva meseca pozneje pa drugi napad! Jasnno je, da to ni akcija enega ali dveh pobalino, temveč je to ukazano dejanje sivih eminenc, ki jih poznamo vsi na Koroškem. Samo če bi se upali streti to kačjo zalego, potem bi zavladal res mir na Koroškem, potem pa seveda tudi ne bi bilo več „potrebno“ poslušati tako imenovane „druge strani“ na Koroškem, če bodo hoteli dati slovenski

(Dalje na 5. strani)

Federalistična unija evropskih narodnih skupnosti (FUENS)

Federazione unitaria dei gruppi etnico-linguistici europei (FUGELE)

Föderalistische Union europäischer Volksgruppen (FUEV)

Vabimo Vas na

Abbiamo l'onore di invitarLa al

Wir laden Sie zum

KONGRES NARODNIH SKUPNOSTI ALPE-JADRAN

CONVEGNO GRUPPI ETNICO-LINGUISTICI ALPE-ADRIA

VOLKSGRUPPENKONGRESS ALPEN-ADRIA

ki bo od 7. 9. — 10. 9. 1972 v Trbižu — Žabnicah (Hotel »Bellavista«)

che avrà luogo il 7. 9. — 10. 9. 1972 a Tarvisio — Camporosso (Hotel »Bellavista«).

vom 7. 9. — 10. 9. 1972 in Tarvis — Seifnitz (Hotel »Bellavista«) ein.

Otvoritev: 8. septembra ob 10. uri (italijanski čas).

Apertura del convegno: 8. settembre — 10. ore.

Eröffnung: 8. September um 10 Uhr (italienische Zeit).

Malo novega iz kanclerjevih ust

POGOVOR KANCLERJA KREISKEGA Z UREDNIKOM LJUBLJANSKEGA „DELA“

V zadnji sobotni številki (2. 9. 1972, str. 13, 14) objavlja „Delo“ pogovor Antona Rupnika s kanclerjem Kreiskim, ki se je mudil zadnje dni v Vrbi na Koroškem. Pogovor se je dotaknil tako vprašanja koroških Slovencev kot tudi vprašanja jugoslovanskih sezonskih delavcev, delovanja ustaških teroristov, splošnega sodelovanja v Podonavju in razmerja Avstrije oz. Jugoslavije do Evropske gospodarske skupnosti (EGS).

Že uvodoma ugotavlja uredništvo „Dela“: „Glede na navdve lepe besede in želje za dobre sosedske odnose in za ureditev vseh spornih vprašanj smo hoteli od kanclerja izvedeti nekaj konkretnih stvari, ki se jim je izognil v dosedanjih izjavah. Delno tudi v intervjuju, ki ga je dal našemu uredniku Antonu Rupniku. Ali pa lahko le posredno sklepamo, da bo v konkretnostih — kajti v politiki so pomembnejše od lepih načelnih izjav — vendarle dosledno sledil začrtani poti: razpravljati o vseh spornih vprašanjih z vsemi prizadetimi in vse rešitve skupno oblikovati?“

Samo „enakopravnost“ ne zadostuje

Takoj v začetku je Rupnik opozoril Kreiskega, da sta izjavila on in Gratz v parlamentu, „da gre pri 205 krajevnih napisih za zadnje, kar mora Avstrija urediti za slovensko manjšino v smislu državne pogodbe“. Nadalje je naštel Rupnik zahteve Slovencev, kot npr. dvojezično poslovanje uradov v petih jezikovno mešanih upravah in sodnih okrajih. Kreisky je odgovoril, da so se doslej trudile vse vlade, da bi izpolnile določbe državne pogodbe. Omenil je tudi lastno pobudo, da so ustvarili stike med zvezno vlado in Slovenci. Kot kancler je te stike obnovil. Naštel je še druge okvire, ki bi lahko zajemali take pogovore, kot šolstvo, integracijo itn. „Z našimi manjšinami želimo dobro živeti skupaj, zakaj imamo jih vse za lojalne državljane Avstrije. Kajne?“ Nadalje je predsednik dunajske vlade opozoril na upravičeno občutljivost manjšin, kadar gre za njihove pravice. „Da hočejo več kot enakopravnost, celo določene prednosti — kar je danes v svetu, tam pač, kjer imajo manjšine, bolj ali manj že sprejeto.“ Sam da se je temeljito bavil z manjšinskim vprašanjem, tudi z nacionalnim problemom v stari avstro-ogrski monarhiji. „Jaz sem dobro pripravljen na to, — ne potrebujem pa „dobrih“ nasvetov od ljudi, ki so šele zdaj „odkrili“ svoje srce za manjšino, v času tretjega rajha pa so bili na strani oblastnikov.“

Kreisky zavrača primerjavo z Južnim Tirolom

Nato se je pogovor podrobneje dotaknil primerjave južni Tirolci — koroški Slovenci. Avstrija zavračala to primerjavo, „češ da Slovenci ne živijo v strnjem območju. Toda tudi v Poadižju npr. se spreminja struktura prebivalstva s priseljevanjem Italijanov. V bistvu gre le v obeh primerih za eno in isto: za ohranitev bistva narodnostne manjšine — ne pa za ozemlje. Tako tu kot tam ostanejo meje nespremenjene; gre za ljudi in njihove pravice. Ker pa ste se že odločilno zavzeli za južne Tirolce — mar ne verjame, da bi bila podobna rešitev mogoča tudi za koroške Slovence?“

Na to vprašanje Kreisky ni našel jasnega odgovora. Poudaril je, da je mnogo različnosti. Paralela bi bila samo v toliko, ker živita tu in tam manjšini. Zatem je omenil spremembo družbe. Dejal je, da imata Avstrija in Koroška moderno upravo, „ki s svoje strani dela vse, da bi kolikor mogoče bolje uredila življenje državljanov v njej — če je razvojni takšen, potem je nagnjenje k integraciji veliko“. Ljudje da ne mislijo najprej na nacionalnost, ampak na blaginjo. V tej zvezi

Kitajska diplomacija „pingponga“ do Formoze?

Iz Hongkonga poročajo, da je japonska tiskovna agencija objavila vest, da je Kitajska povabila reprezentanco Formoze na azijsko prvenstvo namiznega tenisa, ki se je začelo v Pekingu 3. 9. in bo trajalo do 13. t. m. Agencija pojasnjuje, da je bila Formoza povabljena v Peking kot „kitajska pokrajina“. Pobudo za to vabilo, pravi agencija, je dala Kitajska in je bil predlog sprejet na seji izvršnega odbora Azijske zveze za namizni tenis, v katerem so bili navzoči predstavniki Kitajske, Severne Koreje, Singapura in Japonske.

Vabilo Pekinga Formozi, naj se udeleži azijskega prvenstva namiznega tenisa, tol-

ma še omenil Alzačane v Franciji in Švede na Finskem. Osebnostno da bi rad prevzel kvalificirane Slovence v osrednjo državno upravo. Nekateri so se že prijavili. Tudi za južne Tirolce je dobro, da si urejajo življenje znotraj italijanskih meja, da so prisotni povsod v upravi in politiki. „Tako bi želeli imeti tudi mi s Slovenci.“

Pogovori s koroškimi Slovenci

Na pripombo, da le nerad govori o paraleli Koroška—Južni Tirol, je odvrnil Kreisky, da mora veljati isto merilo za vse manjšine. Moral pa je priznati, da se strnjeva območje južnih Tirolcev zaradi priseljevanja Italijanov le nekoliko krha. Opozoril je tudi na zgodovinske razlike. Pri velikem delu koroških Slovencev, da je nacionalnost stopila v ozadje. Omenil je tudi neke „vindišarje“, o katerih pa se ni hotel podrobneje izraziti. Poudaril pa je tudi svojo pripravljenost za pogovore s koroškimi Slovenci. Na primerno vprašanje pa je vendar moral priznati, da se narodnostno vprašanje na Koroškem ne da rešiti z 205 dvojezičnimi napismi. **Da bi se vse to bolje uredilo, je govoril o neki stalni komisiji, „ki bo vedno predstavljala priložnost za pogovore z vlado. Od tega si zelo veliko obetam. Seveda: slabi bi bili takšni vodje manjšin, ki bi rekli, da so zadovoljni.“** Kreisky je omenil tudi razne druge struje, ki da jih ni moč ignorirati. Na svojem dopustu v Vrbi se je posvetoval skoraj vsak dan z deželnim glavarjem o vprašanjih v zvezi s koroškimi Slovenci.

Odnosi do Jugoslavije oziroma Slovenije

Na vprašanje urednika Rupnika je Kreisky govoril tudi o nekem „diktatu“, ki ga je ne-

Med gverilo in sporazumevanjem v Ulstru

V dobro obveščenih krogih, ki se ukvarjajo z vprašanji, ki tarejo danes Severno Irsko, menijo, da bo v prihodnjih dneh prišlo do določene zastojave v teroristični dejavnosti, oziroma, da bi se ta dejavnost utegnila v bližnjih dneh še povečati, toda le v okviru priprav na politične sestanke med različnimi političnimi dejavniki v Ulstru ter angleško vlado. Zdi se, torej, da bo v prihodnjih dneh, oziroma tednih, težnost dogajanj v Severni Irski prešla na politična pogajanja, medtem ko bodo vsaj deloma potihnili gverilski dejavniki.

V pojasnilo te trditve služi najbolje sporočilo o nameravanem in že običajnem srečanju med angleškim predsednikom vlade Heathom ter predstavniki severnoirske socialistične in laburistične stranke. Znano je, da ta stranka postavlja precej težke pogoje za pogajanja. Med te spada predvsem zahteva, da bo lahko prišlo do pogajanj z angleško vlado samo pod pogojem, da se ukine režim samovoljne internacije ljudi, ki so osumljeni, da pripadajo irski osvobodilni vojski.

V tem okviru je treba zabeležiti še en pomemben dogodek. Po dolgem času se je spet oglasilo združenje za državljanske pravice, ki je zahtevalo, naj IRA preneha s svojo teroristično dejavnostjo. Delegacija združenja bo prihodnji teden odpotovala v Dublin,

mačijo v pekinških diplomatskih krogih kot prvi korak, ki naj bi potrjeval nedavne informacije, da je Kitajska pripravljena na navezavo stikov s Formozo za pogovore o mirni vrnitvi otoka v meje Kitajske. Pri tem se sklicujejo na tako imenovano kitajsko diplomacijo „pingponga“, ki je privedla do stikov z ZDA in do Nixonovega potovanja v Peking.

Kot poročajo iz Taipeija je glavni tajnik Zveze namiznega tenisa za Formozo izjavil, da ne ve ničesar o kitajskem vabilu. Dodal pa je, da je nemogoče, da bi Formoza poslala kako svojo ekipo v prestolnico „komunistične Kitajske“.

koč omenil. Dejal je, da je menil „nekakšne smešne ideje nekakšnih univerzitetnih docentov“. Zatrnil pa je, da ni mislil nikakršnih „ljubljanških ekstremistov“.

Ko je govoril o reakciji v javnosti na dvojezične krajevne napise, je dejal, da bi bilo precej drugače, „če bi vse to delala koalicijska vlada“. Tako pa je ÖVP iz tega naredila mali „politikum“, tako v parlamentu kot v časopisju, ki ji je blizu in ki je zgrabilo za to vprašanje. „Na vprašanje, kaj ima pripomniti na reakcijo v Sloveniji in Jugoslaviji, je kancler odvrnil dobesedno: „O tem ne bi želel govoriti.“

Nato ga je urednik „Dela“ vprašal, ali bi nastopila vlada z zakonskimi sredstvi tudi proti silam, ki kalijo mir v deželi, „če bi se v smislu državne pogodbe pregrešile proti toleranci“. Kreisky je govoril o reformi kazenske zakonodaje, dodal pa je, da „ne bi mogli pripraviti nikakršne posebne zakonodaje, ki naj bi veljala samo za Slovence in Koroško. Zakonodajalec je pripravljen ukrepati proti vsem tistim, ki hujskajo proti manjšinam — katerakoli je že to. Želimo si mirno in prijateljsko vzdušje v naši državi in ne bi trpeli nobenih motilcev miru.“

Tudi na vprašanje, kako pojmuje svojo izjavo, „naj bi bile narodnostne manjšine most sodelovanja med sosedi“, Kreisky ni odgovoril jasno. Opozoril je na odnose med Jugoslavijo in Avstrijo ter na važno vlogo obeh držav v tem prostoru. Dejal pa je, da je zelo optimističen, kar zadeva medsebojne odnose. Na pripombo, da je imenoval le Jugoslavijo, ne tudi Slovenije, in da v konkretnem primeru (vprašanje koroških Slovencev, op. ur.) nekateri napačno pojmujejo vlogo Slovenije, je odvrnil Kreisky, da se v Jugoslaviji že ve, „kaj pomeni slovenska manjšina“. Poudaril pa je, da ni lahko zadovoljiti nobene manjšine. Tudi ona bi morala imeti razumevanje za to, „kaj gre in kaj ne“.

Pogosto se sliši v Avstriji pripomba, naj tudi Jugoslavija prispeva k temu, „da bi bila klima boljša“. Na to je Kreisky samo omenil, da je vzpostavljane dobrososedskih odnosov s Slovenijo stvar koroških in štajerske deželne vlade, kajti ti dve imata stike s slovensko in hrvaško vlado.

Jože Wakounig

KANCLER BRANDT ZA PRISTOP OBEH NEMČIJ K OZN

Začetku olimpijskih iger v Münchnu prisostvoval tudi kancler Willy Brandt. Münchnu se je sestal z glavnim tajnikom Organizacije združenih narodov Kurtom Waldheimom. Brandt je ob tej priložnosti načel vprašanje pristopa Vzhodne in Zahodne Nemčije k Organizaciji združenih narodov. Napovedan je bil tudi sestanek med Brandtom in Egipčanom Mohamedom Heykalom, glavnim urednikom dnevnika „Al Ahrām“. Brandt se bo sestal tudi z Nixonovim svetovalcem Henryjem Kissingerjem. Spričo te sestankov se je razširil glas, da bo Zahodna Nemčija posredovala za sklenitev miru med Izraelom in arabskimi državami.

V HITLERJEVI SENCI

Med Češkoslovaško in Zahodno Nemčijo je prišlo že večkrat do stikov glede pogojev za sklenitev podobnega sporazuma, kako ga je Zahodna Nemčija sklenila s Poljsko. Ti stiki pa še niso dovedli do otipljivega rezultata. Predstavniki Češkoslovaške so z dokončno ureditev odnosov med obema državama postavili pogoj, da se Zahodna Nemčija jasno odreče münchenškemu sporazumu, to je zloglasnemu diktatu Hitlerja in Mussolinija, s katerim je bila Češkoslovaška razkosana ter Sudeti priključeni k Nemčiji. (Po tej logiki povojne Nemčije lahko jugoslovanski delavci s področja nekdanje južne Štajerske, ki je bila med zadnjo vojno priključena k nemškemu Reichu, takoj pridobijo nemško državljanstvo).

SKUPNO 536 ŽRTEV NA SEVERNEM IRSKEM

Nove žrtve je zahtevala nepopustljivost irske tajne armade IRA. Strelci so ranili angleška vojaka blizu mesta Portadown. Soboto je angleška vojska streljala na skupino katoličanov. V Belfastu so v ulici Garret Street našli truplo ubitega civilista. Cregganu je bil ubit angleški vojak. Blizu meje proti Irski republikli so v Castleshane našli truplo ubitega neznanca. Število novih žrtev je prejšnji teden naraslo za 9 ter v zadnjih treh letih doseglo 536.

KOLIKO STANE IZOBRAZBA SOVJETSKEGA ŽIDA?

Sovjetska vlada ni izrecno objavila svojega odloka, da mora vsak Žid, ki se želi izseliti, plačati državni stroške, ki jih je imela njegova izobrazba; pač pa so sovjetske oblasti ta svoj sklep — tako poročajo ameriški listi iz židovskih virov — to neposredno sporočile Židom, ki se hočejo izseliti. Iz izraelskih uradnih krogov v Tel Avivu so zvedeli, da zahtevajo sovjetske oblasti odškodnino za vsakega izobraženega žida, ki se hoče izseliti, 20 tisoč rubljev (24.000 ameriških dolarjev). Izraelske oblasti so izjavile, da izraelska država nikakor ne namerava poravnati teh stroškov, pač pa prepušča posamezniku da to stori, ako more. Sicer so Izraelci poskrbeli, da svetovna javnost vstane proti ukrepu sovjetskih oblasti. Izraelska vlada je tudi dala navodila svojim diplomatom po svetu, naj zastavijo svoj vpliv proti omejevanju svobode izselitve iz Sovjetske zveze. Ameriški listi, na katere imajo Židje velik vpliv, so že nastopili v tem smislu in obsodili ukrep sovjetske vlade.

Možnost mirovnega sporazuma med Jordanijo in Izraelom

Kot poroča palestinska tiskovna agencija „Wafa“, bo jordanska vlada še letos sporočila, da je pripravljena skleniti mir z Izraelom, ne glede na odločitve ostalih arabskih držav. Agencija pojasnjuje, da je neki jordanski minister izjavil funkcionarjem svojega ministrstva, da je „mir edino sredstvo, da Jordanija lahko zopet zavzame zahodni breg Jordana“. Minister naj bi tudi dejal, da bo Jordanija že v prihodnjih treh mesecih lahko sporočila, da je pripravljena skleniti ta mir. Agencija „Wafa“ omenja tudi izjave izraelskega obrambnega ministra Dayana, ki je govoril o možnosti mirovnega sporazuma z Jordanijo, obisk župana iz Gaze v Amanu in ukrepe za olajšavo trgovanja med Jordanijo in Izraelom.

Bejrutski dnevnik „Al Moharer“, ki zagovarja filopalestinsko stališče, piše, da sta se Izrael in Jordanija sporazumela, da odpravita begunska taborišča v Jordaniji in na zasedenih ozemljih. Baje so prestolonasledniku Hasanu poverili nalogo, da prisostvuje gradnji stanovanj za transjordanske begunce. Ta stanovanja bodo zgradili v dolini Jordana s finančno pomočjo Zahodne Nemčije. Bejrutski dnevnik dodaja, da ima ta načrt

namen, da oddalji od meje palestinsko ljudstvo in da spremeni politične begunce v navadne državljane.

DOGOVOR INDIJA-PAKISTAN O UMIKU ČET

Indijska in pakistanska delegacija sta se dogovorili, da potrdira sporazum, ki je bil 3. julija podpisan v Simli in ki predvideva, da se umaknejo čete obeh držav z zasedenih področij. Sporazum predvideva tudi ustanovitev nadzorstvene linije ter dokončen umik vseh čet do 15. septembra.

Sporazum poleg tega jamči varnost 50.000 beguncev, ki so zapustili Kašmir med indijsko-pakistansko vojno lanskega decembra. Obe strani sta svečano izjavili, da bosta spoštovali črko in duh sporazuma.

Nadzorstvena črta bo odgovarjala ozemlju, ki sta ga obe državi okupirali do prekinitve ognja 17. decembra 1971. Indijski funkcionarji so tudi izjavili, da so se neuradno sporazumeli, da bo Pakistan priznal Bangladeš. Tega pa pakistanski funkcionarji niso potrdili in so mnenja, da zahteva takšna odločitev še določen čas in da je ne morejo sprejeti pod pritiskom.

NAŠI SLAVNI GLASBENIKI:

Spomenik ,skladateljem Ipavcem'

SPOMENIK SKLADATELJEM IPAVCEM BODO ODKRILI V KRAVKEM
V SV. JURIJU PRI CELJU

Dne 17. septembra je vsako leto v Sv. Juriju pri Celju občinski praznik. Le-tega praznujejo v znamenju gospodarskih dosežkov. Letos bo ta praznik še posebno zanimiv, ker bo bolj v znamenju praznovanja ob odkritju spomenika skladateljem Ipavcem.

Po dolgem prizadevanju se je odboru za postavitev spomenika le posrečilo, da bodo slavni skladatelji: Benjamin, Gustav in Josip Ipavec, pionirji novejših slovenske glasbe, dobili v nedeljo, 17. septembra, skromno priznanje v obliki doprsnih kipov, zadnje delo pokojnega kiparja Lojzeta Dolinarja. Spomenik bodo postavili v starem delu Sv. Jurija, pred cerkvijo, v bližini rojstne hiše Benjamina in Gustava.

Postavitev spomenika v St. Juriju ni le rezultat prizadevanja domačinov, da se oddolže svojim rojakom, ampak tudi vse slovenske javnosti. Kajti skladatelji Ipavci so v drugi polovici preteklega stoletja s svojo instrumentalno in vokalno glasbo predstavljali nepogrešljiv dejavnik pri buditvi slovenske nacionalne zavesti in slovenske glasbene kulture najširših množic. In ker tako njihov pomen ni le ozko lokalni, ampak slovenski, je jasno, da je vladalo veliko zanimanje za postavitev spomenika tudi med širšo slovensko javnostjo. To se ni izkazalo le z moralno podporo, ampak tudi s prispevki, ki jih je sklad dobil iz najrazličnejših krajev.

Da ne gre le za šentjursko zadevo kaže tudi častni odbor za postavitev spomenika, v katerem so znani slovenski kulturni delavci. Tako dekan filozofske fakultete dr. Dragotin Cvetko, Matej Bor, dr. Bratko Kreft, pisatelja Branko Rudolf in Fran Roš, dirigent Radovan Gobec, Ciril Cvetko, Egon Kunej in drugi.

LETO SKLADATELJEV IPAVCEV

Odkritje spomenikov bo povezano z vrsto kulturnih prireditvev in upravni odbor sklada, ki mu predseduje predsednik šentjurske občinske skupščine Franc Svetina, se je odločil, da bo odkritje spomenika tudi povod za leto skladateljev Ipavcev. To naj bi omogočilo, da bo umetniško delo Ipavcev v bodoče v našem življenju bolj afirmirano.

Na predvečer odkritja bo v St. Juriju koncert pevskih zborov, ki bodo peli skladbe vseh treh skladateljev. Nastopili bodo skoraj vsi najboljši slovenski zbori kot Slovenski oktet, Celjski komorni zbor, zbor Slava Klavora iz Maribora, zbor iz Trbovelj in drugi ter seveda domačini. Naslednji dan, ob otvoritvi spomenika, pa bodo združeni zbori tudi zapeli tri Ipavčeve pesmi.

Ze v tednu pred otvoritvijo bo v Celju koncert samospevov. Izvajali jih bodo najvidnejši slovenski solisti, posebnost koncerta pa bo tudi v tem, da bodo nekatere samospeve tokrat šele prvič izvajali. Zaradi velikega števila Benjaminovih in Josipovih samospevov bosta koncerte po različnih krajih Slovenije izvajali kar dve skupini in to z različnim programom. S koncertom samospevov pa bodo skoraj gotovo gostovali tudi v Gradcu in Celju. Koncert v Gradcu bi povezali s ple-

Nove osnovne šole v Sloveniji

V Sežani so v nedeljo slovesno odprli novo osnovno šolo, ki jo je zgradilo združeno podjetje „Kraški zidar“ po arhitektonski zamisli inž. arh. M. Lapuha. Stala je okrog 900 milijonov s. din; potrebna finančna sredstva so zbrali delno s samoprispevki, deloma pa s posojilom republiške izobraževalne skupnosti. V poslojpu je dvanajst učilnic, šest najst „kabinetov“ in knjižnica, nato pa še seveda upravni uradi, klubski prostori, zborna ambulanta in kuhinja. Predsednik republiške izobraževalne skupnosti L. Zajc je navedel, da so poslednja leta v vsej Sloveniji obnovili 70, na novo zgradili pa 80 šolskih stavb. Ob otvoritvi slovesnosti, ki so ji poleg drugih osebnosti prisostvovali ravnatelj zavoda za šolstvo SR Slovenije B. Lipužič, predsednik sežanske občinske skupščine St. Čehovin in predstavnik jugoslovanškega generalnega konzulata v Trstu D. Tepavac, je spregovoril upravitelj nove šole M. Hočevar.

Tudi v Radovljici na Gorenjskem so dogradili lepo sodobno poslopje za novo osnovno šolo, in sicer v bližini glavne ceste, ki pripelje iz Ljubljane.

Dne 17. t. m. pa bodo v Cerknem svečano odprli šolo-spomenik NOB, ki bo trajno spominjala na znani nacistični pokol. Slovesnost bo ob 25. obletnici priključitve Slovenskega primorja k Jugoslaviji ter se je udeležijo tudi predstavniki kulturno-prosvetnih organizacij iz italijanske Primorske. Vabilo k udeležbi so poslali prireditelji tudi predsedniku J. B. Titu. Uradno bo šolo odprl pri predsedniku odbora za njeno zgraditev dr. J. Vilfan. V kulturnem delu proslave bo sodeloval tudi pevski zbor „Valentin Vodnik“ iz Doline pri Trstu.

tetno svečanostjo na Benjaminovem grobu, koncert v Celovcu pa naj bi bil manifestacija prijeteljstva med Slovenci in Avstriji.

Ob odkritju bo izšla tudi knjižica o Ipavcih in o krajih, kjer so živeli, Narodna in univerzitetna knjižnica pa bo že ta mesec pripravila razstavo o Ipavcih. Ta bo v nekoliko drugačnem obsegu razstavljena v času odkritja tudi v Šv. Juriju. Upravni odbor pa tudi upa, da bodo lahko izdali ploščo Ipavčevih samospevov.

DOLGA PRIZADEVANJA

Ipavci so bili v Sv. Juriju in okolici zelo priljubljeni. Ne le kot skladatelji in buditelji narodne zavesti, ampak tudi drugače. Svoj poklic so vsi trije opravljali kot zdravniki.

Dr. Benjamin Ipavec se je rodil 1829 v Sv. Juriju pri Celju. Nazadnje je bil v Gradcu in je tu tudi umrl kot primarij leta 1909.

Dr. Gustav Ipavec je bil rojen 1831 v Sv.

Slovenska šola nosi ime pisatelja F. Milčinskega

Zakaj si je slovenska šola v kraju na Katinari na Tržaškem izbrala ime tega znamenitega slovenskega pisatelja?

Že več slovenskih šol na italijanskem Primorju si je izbralo imena zaslužnih slovenskih pisateljev. Tako si je nedavno slovenska osnovna šola na Katinari na Tržaškem izbrala ime pisatelja Frana Milčinskega.

(Op. ured.)

Kdorkoli izmed nas, ki je trgal hlače na klopih slovenske osnovne šole, pa naj pripada tej ali oni generaciji, se bo ob povračanju spominov na svoja šolska leta spomnil tudi junakov, ki jim je v svoji otroški domišljiji ustvarjal lik, ko so stopili pred njega iz šolskih beril in iz drugih mladinskih knjig. In če bi danes — kot je sedaj moderno — napravili široko anketo, katerih osebnosti se največ spomnimo iz osnovnošolskega branja, bi se gotovo na prvih mestih gnetli ne navadni butalski policaj, razbojnik Cefizelj, „prebrisani“ poldrugi Martin, pa tolovaj Matjaž in še cela vrsta ljudi in bajnih bitij, ki so polnila našo otroško domišljijo. Večina nas se bo teh likov spomnila, manj pa je med nami takih, ki bi se spomnili, da so to liki, ki jih je v svojih povestih, pravljicah in bajkah ustvaril humoristični in mladinski pisatelj Fran Milčinski.

Mislím, da je prav, da posvetimo temu izrednemu možu nekaj vrstic, da bodo bralci spoznali veljavo kulturnika, kateremu so nedavno odkrili spominsko obeležje v osnovni šoli na Katinari. Ministrstvo za prosveto v Italiji je potrdilo predlog učiteljstva in staršev s katinarske šole, da se ta poimenuje po Franu Milčinskemu.

Biografski podatki

Fran Milčinski je sicer bil po očetu češkega pokolenja, po rojstvu pa Notranjec. Roje nje bil v Ložu pri Starem trgu 3. decembra 1867. Kot triletni otrok se je z družino preselil v Ljubljano. Tu je odrasel in dovršil srednjo šolo, nakar je obiskoval pravno fakulteto na Dunaju. Leta 1880 je stopil v sodno službo, ki ga je vodila v Škofjo Loko, Ra-

Juriju pri Celju in je tudi tam umrl kot zdravnik leta 1908.

Dr. Josip Ipavec se je rodil 1870 v Sv. Juriju pri Celju kot sin dr. Benjamina Ipavca. Umrl je leta 1921 kot zdravnik prav tam.

Od vseh treh Ipavcev je bil Gustav, kot zdravnik, najbolj priljubljen pri ljudstvu. Bil je tudi član krajevnega šolskega odbora, župan ter častni občan nekaterih sosednjih krajev. Na Sv. Jurij je bil izredno navezan, saj ga v 50 letih ni nikoli zapustil. Med drugim je tudi vplival na postavitev kmetijske šole in ubiral napredno smer v sadjarstvu, saj je med drugim vzgojil tudi nove vrste sadja.

Šentjurčani so se že zelo zgodaj zavedli pomena svojih slavni rojakov. Še za časa življenja Josipa Ipavca leta 1910 so začeli akcijo za postavitev spomenika Benjaminu in Gustavu. Začela se je široka akcija med Slovenci, Hrvati in Čehi in leta 1911 so že zbrali 1077.50 kron. Toda spomenika takrat niso postavili, pa tudi denar se je nekam izgubil.

Drugič je zamisel oživela leta 1934. Takrat so 13. maja Ipavcem odkrili spominsko ploščo na rojstni hiši Benjamina in Gustava, hkrati pa so si zadali nalogo, da postavijo Ipavcem spomenik. Da so mislili resno kaže to, da so takrat že postavili temeljni kamen ter vanj vzdali pergamentno listino s podpisi odbornikov in drugih slovenskih kulturnih delavcev. Kot je bilo rečeno, naj jim bi postavili spomenik za zasluge, ki so jih pridobili kot skladatelji kot pionirji slovenske glasbe ter narodni in gospodarski delavci. Med podpisniki listine so bili tudi Vasilij Mirk, Anton Kogelj, celjski župan dr. Anton Švab, dr. Franc Svetina, Janko Liška in drugi. Spomenik naj bi ostal pred cerkvijo svetega Jurija.

Leta so minevala, spomenika pa ni bilo. In kar je propadlo dvakrat, so hoteli uresničiti leta 1968 tretjič, tokrat pod vodstvom novega šentjurskega župana Franca Svetine. Tokrat so se stvari lotili resneje, za zamisel pridobili slovensko javnost in tako je zdaj že gotovo, da tretja pobuda ne bo sledila prvima dvema. Kajti odlični so že nekaj časa v posebni sobi šentjurske skupščine, pa tudi prostor pred cerkvijo že urejajo. Tako lahko že z gotovostjo zapišemo, da bodo 17. septembra pred cerkvijo v St. Juriju končno odkrili spomenik skladateljem Ipavcem.

F. K.

SLOVENCİ
doma in po svetu

† DR. MAKS OBERSNEL

V Portorožu je pred kratkim umrl dr. Maks Obersnel, zaslužni gospodarski strokovnjak ter izredno zaveden Slovenec.

Rojen je bil 25. okt. 1883 v Trstu. Ker je bil sin revnih staršev, si je moral sam pomagati z inštrukcijami, da je lahko študiral.

Po promociji za pravnika na Dunaju leta 1909 je tri leta služboval v Trstu in leta 1913 prevzel vodstvo edinega slovenskega denarnega zavoda, ki je smel sprejemati pupilne hranilne vloge. Med vojno je bil na fronti dvakrat težko ranjen. Ko je po prvi vojni moral zapustiti Trst, ga je slovenska narodna vlada postavila za državnega nadzornika Thurnovih jeklarn na Ravnah.

Po treh letih je 1. julija 1922 stopil kot glavni tajnik v železarno na Jesenicah. Na Jesenicah so bili takrat kot večinski lastniki italijanski delničarji, železarno pa so vodili Nemci. Današnja generacija se bo težko zamislila v čase, ko se v uradih železarne ni smelo govoriti glasno po slovensko.

Obersnel se je z vso vsmo poleg rednega dela prvenstveno lotil sanacije socialnega skrbstva, kateremu je posvetil dve desetletji neumorne dela. Glavni cilj mu je bil obenem, da zgradi sodobno bolnišnico, ki je bila železarjem in vsemu okraju nujno potrebna. Z nenehnim prizadevanjem je dosegel, da je bila tik pred izbruhom druge svetovne vojne zgrajba bolnišnice v surovem stanju pod streho.

Kot nacionalnega delavca so ga ob okupaciji takoj aretirali. Pri prevozu v zapore se je hudo ponesrečil, toda še preden je okreval, so ga izselili v Srbijo. Po vojni mu je vlada kot odličnemu pravniku in finančniku zaupala sestavo ekspertiz največjih industrijskih podjetij s tujim kapitalom v Sloveniji, med njimi za Falo in tržiško Predilnico, ki so bila nacionalizirana. Do upokojitve je končno vodil tržaško zavarovalnico d. d. v Piranu.

† Dr. Francè Stelè

V Ljubljani je 10. avgusta umrl prof. France Stelè, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti in dopisni član Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu. Upravičeno označujejo Stelèta za utemeljitelja slovenske umetnostne zgodovine, hkrati se je Stelè izkazal tudi kot prvovrsten organizator. Ta njegova lastnost je prišla do izraza tudi pri vodstvu komaj ustanovljenega Spomeniškega urada za vso Slovenijo v mejah prejšnje Jugoslavije. Dr. Stelè je bil vrsto let tudi tajnik slovenskega PEN kluba. Emilijan Cevc je v „Delu“ zapisal, da je njegova smrt kakor hude sanje, katerim se vsa naša zavest upira ter nas v trenutku osiromašijo ne samo kot posameznike, marveč kot človeško in narodno skupnost.

Stelè se je rodil 21. februarja 1886 v Tunjicah pod Kamniškimi planinami. Študiral je na gimnaziji v Kranju ter se po maturi posvetil študiju umetnostne zgodovine na dunajski univerzi. Leta 1921 je promoviral s študijo o srednjeveškem stenskem slikarstvu na Kranjskem. Prva vojna ga je zanesla na fronto v Galiciji in kot ujetnika v Sibirijo, od koder se je leta 1919 vrnil čez Vladivostok, Japonsko, Združene države Amerike in Češkoslovaško v Jugoslavijo. Med tem tavanjem po svetu je razširil zlasti svoje jezikovno znanje. Znal je vse slovanske jezike in druge glavne jezike v Evropi. V vrsti njegovih del naj navedemo: „Oris zgodovine umetnosti pri Slovencih“, „Monumenta artis Slovenicae“, „Umetnost zahodne Evrope“ in „Slovenski slikarji“. Proučil je tudi umetnost na Primorskem in rezultate svojega raziskovanja objavil v posebni študiji.

Upravičeno lahko trdimo, da smo s smrtjo prof. dr. Franceta Stelèta Slovenci izgubili največjega slovenskega učenjaka na polju slovenske umetnostne zgodovine.

članke, s katerimi je hotel zbuditi zanimanje za varstvo zanemarjene in zapuščene mladine v najširših slojih v takih publikacijah, ki so bile med ljudstvom močno razširjene, kot na pr. pri Družbi sv. Mohorja, v reviji Domače ognjišče, listu za starše in vzgojevalce slovenske mladine in drugod. Povsem prirodno je, da je Milčinski iskal nanučinkovitejših sodelavcev pri skrbi za zanemarjeno mladino pri učiteljstvu. Zato najdemo njegove članke tudi v pedagoškem strokovnem listu (Nadaljevanje na 8. strani)

Ob sobu povedano

NE ŽIVIMO SAMO OD MATERIALNIH DOBRIN

V pogovoru z urednikom ljubljanskega „Dela“ Antonom Rupnikom (glej posebno poročilo na 2. strani), je kancler Kreisky izjavil nekako tole (njegovih besed ne navajamo dobesedno): Gospodarski napredek in sodobna družba, nasploh razvoj, bodo privleli do tega, da se bodo vprašanja reševala kar sama od sebe. In če je vse urejeno — je tudi nagnjenje k integraciji veliko.

No, dobro. Samo ni vse tako jasno, kot mogoče zveni. Prvič je tu beseda „integracija“. Kaj pomeni? Pomeni lahko čisto navadno vključevanje, bodisi v kako organizacijo ali recimo družbo. V tem primeru v avstrijsko družbo. Dejstvo pa je, da se Slovincem ni več treba integrirati, ker pač prispevajo svoj primerni delež k rasti te „avstrijske družbe“. Poznamo tudi tako integracijo manjšin, da ostane zase le še kot nekaka folklorna družčina, vse drugo pa ureja zanjo veliki bratec od večinskega naroda. Seveda leze tudi tak razvoj po stopnicah, navzgor ali navzdol, prepuščamo vsakemu posamezniku.

Zadnje čase so iznašli za integracijo tudi nov pomen. „Asimilacija“ zveni nekam odurno, vsak ve, kaj pomeni. Namesto besede „asimilacija“ se da mnogo lepše uporabljati „integracija“, ker zveni tako nedolžno. Asimilacija je potemtakem samo zadnja stopnja integracije. Da se integriraš tudi naravno, da nisi več zunaj.

Poleg kruha obstajajo še druge dobrine, tudi narod spada mednje, toda v našem zmaterializiranem svetu o tem ni „sodobno“ govoriti. Tudi kancler Kreisky je nekoč stal pred tako odločitvijo. Bil je zaprt, tako v prvi republiki in v dobi nacizma. Moral je v izgnanstvo na Švedsko. Tudi po vojni se je odpovedal marsikateri dobrini in se vrnil v razbito Avstrijo. Vsega tega bi se bil najbrž lahko izognil, če bi se bil pravočasno „integriral“.

„Kanciansko Polle“ „Malaveske Polle“ „Farske Nive“

To so označbe za njive in polja na občinskem zemljevidu v Škocjanu. Če kdo ne verjame, pa naj sam pogleda, zemljevid visi na občinskem uradu, in našli boste še več takih „spletelin“.

-lajk-

VOGRČE

Že dolgo ni bilo ne državnozborskih, deželnozborskih in tudi ne občinskih volitev, zato pa smo imeli v Vogrčah vsaj volitve galskega odbora, in tako so volitve vsaj malo razgibale naše dolgočasno vaško življenje.

Gasilsko društvo v Vogrčah je znano kot zelo delavno in zmožno, zato je na raznih tekmah zaslužilo že veliko pokalov in medalj. Zato je važno, da izvoli tak odbor, da vsi člani z veseljem in navdušeno sodelujejo.

Pri volitvah, ki so se vršile v navzočnosti župana Siegfrieda Kristana in občinskega tajnika, je bil na mesto sedanjega predsednika g. Franca Hucha, p. d. Uznika, izvoljen mladi Anton Visočnik, p. d. Petrov Tonč in si tako poleg mnogega drugega naložil še to težko breme. Ob izvolitvi se je zahvalil dosedanjemu predsedniku za vse njegovo požrtvovalno delo, saj je res mnogokaj napravil za društvo. Za novega predsednikovega namestnika so člani izvolili mladega Franca Konečnika, za tajnika pa Rudija Končiča, blagajnik pa je ostal še isti: Franc Ubrich.

Novi pomlajeni odbor ima zavest, da so ga ne le člani, ampak tudi vaščani sploh z zadovoljstvom sprejeli in da že dosedanje delo novih odbornikov dokazuje, da se bo nadaljnje delo vršilo v miru in lepem sožitju in da bo še naprej vsak tako ali še bolj uspešen.

Staremu odboru hvala za dosedanje delo, novemu pa želimo veliko uspeha!

ZA TISKOVNI SKLAD STA DAROVALA:

Jožef Kastelic, Toronto, Canada 2.— dolarja; Jožef Goričnik, Zoprače 20.— šilingov. — ISKRENA HVALA!

60-letni jubilej SPD „Bilka“ v Bilčovsu

V nedeljo, 3. septembra 1972, je Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu, praznovalo 60-letnico svoje ustanovitve. V dvorani pri Miklavžu je bil pripravljen oder, na katerem naj bi se odigravala ta izredna proslava, ki bi pričala o uspešnem dolgotrajnem nastopu domačega društva. Primeren uvod v ta prazniški dan je bila dopoldanska sv. maša, pri kateri so se odbor ter sodelavci spomnili vseh umrlih aktivistov „Bilke“.

Popoldne je predsednik društva Rupert Reichman z veseljem pozdravil več sto navzočih, med njimi jugoslovanskega generalnega konzula g. Bojana Lubeja, zastopnika zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, g. prof. Petra Liparja, domačega župana, predsednika ter tajnika SPZ in zbrano duhovščino. Poseben pozdrav pa je veljal še živečemu soustanovitelju „Bilke“, Francetu Krušiču in Valentinu Andrejažu iz Velinje vasi, ter očetu slovenske koroške pesmi, Pavletu Kernjaku.

Po pozdravni pesmi mešanega pevskega zbora pod vodstvom mladega dirigenta Franceta Kapusa je društveni predsednik odločno tolmačil delo in uspeh „Bilke“ kot stalno razvijanje koroške slovenske kulture ter utrjevanja narodne zavesti našega človeka, ki naj bi končno razdril tudi cilj „Heimatlidiensta“, ki pomeni iztrebitev slovenskega naroda na Koroškem.

Z ugotovitvijo, da je „vse, kar danes imamo, sad dela naših prednikov“ ter s pozivom, da „čujemo vse te vrednote in dobrine, tudi narodne, kot je jezik,“ da bomo lahko potem, „ko bo prihajal čas, ki bo od nas, koroških Slovencev, zahteval veliko kulturno in narodno izobrazbo“, tudi uspešno tekmovali s kritičnim svetom.

Potem je stopil na govorniški oder ideal koroškega Slovenca, g. Janko Ogris st. On, ki je podoba društvenega razvoja, ki spremlja „Bilko“ od ustanovitve, to je od leta 1912 sem do danes — 60-letnice —, ga še vedno lahko prištevamo med društvene aktiviste, kot neumornega in uspešnega slovenskega kulturnega delavca! Kako živo je znal podati društveni življenjepis, ko je govoril o krizah po prvi svetovni vojni, o plebiscitnem boju, o nacističnem divjanju in o izseljenstvu; a tudi o mirnih časih, o novem dvigu po plebiscitu in ponovnem razcvetu „Bilke“ po letu 1945, ki je kaznovalo vse preroke, ki so prerokovali uničenje slovenskega naroda! Edini cilj vse prizadevnosti kulturnega društva „Bilke“ izpove tole geslo: „Spoznaj se sam: kdo si in kam spadaš ter ljubi svoje in spoštuj tuje!“ To naj bi veljalo tudi za vse bodoče kulturno delo koroških Slovencev.

Drugi slavnostni govornik, predsednik Slovenske prosvetne zveze v Celovcu, Hansi Weiss, je podčrtal svojo zaskrbljenost glede bodočega razvoja v deželi spričo nenehne gonje gotovih nacističnih krogov proti Slovincem v zvezi z minimalno rešitvijo problema dvojezičnih napisov. Prav ob tej priložnosti je on ponovno zahteval ustanovi-

VABILO

Kulturni urad mesta Borovlje vabi na

KONCERT

ki bo v soboto, 9. septembra, ob 20. uri v gostilni Scholz.

V okviru kulturne izmenjave med Trzičem in Borovljami nastopi godba na pihala „Svoboda“ iz Trziča.

Program: Ob 19.30 priredi pihalna godba „Stahlklang“ sprejem za goste in ostalo občinstvo na glavnem trgu.

Ob 20. uri pa se začne koncert v gostilni Scholz.

Prisrčno vabljeni!

CELODNEVNO ČEŠČENJE

V torek, dne 12. septembra, pa bo na Žihpoljah celodnevno češčenje. Dopoldne bodo svete maše, popoldne pa ure češčenja.

Prisrčno vabljeni!

ROMARSKI SHOD NA ŽIHPOLJAH

V nedeljo, dne 10. septembra 1972, bo romarski shod na Žihpoljah. Svete maše bodo ob pol osmih (7.30) 9. in 10. uri.

Marijini častilci iskreno vabljeni!

tev slovenskega oddelka pri kulturnem referatu deželne vlade.

Po recitaciji pesmi Aškerčeve „Svetinje“ (Hajnšek Gasser) in „Balade o narodu“ (Kosovelj) (Anica Zablatnik) se je pričela slavnostna ceremonija, pri kateri so bila podeljena „Drabosnjakova priznanja“ zaslužnim članom društva. Nato je podelil zastopnik Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, prof. Peter Lipar, Gallusove značke raznim članom, pri čemer naj posebno omenimo dolgoletnega zborovodja Valentina Kapusa in izvrstnega pevca ter igravca Ruperta Gasserja, ki sta sprejela zlata odličja za več kot 20-letno aktivno sodelovanje.

Temu odlikovanju društvenih sodelavcev ob priliki praznovanja 60-letnice Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ v Bilčovsu, so se pridružili tudi pevske zbori iz Kotmari vasi, Radiš, Loge vasi ter Loč ob Baškem jezeru, da bi s šopkom pesmi čestitali slavljenu. Pevski koncert gostov se je zaključil s skupno pesmijo „Gorenjsko oziram se...“ pod vodstvom bilčovskega pevovodje Franceta Kapusa.

Domači društveni ansambel pa je še poskrbel za veselo razvedrilo, tako da je ta lepi in prazniški dan trajal pozno v noč.

Herbert Seher

GORINČIČE PRI ŠT. JAKOBU V ROŽU († Stanko Baumgartner)

V soboto, dne 2. septembra 1972, se je smrtno ponesrečil šele komaj 34 let star Stanko Baumgartner iz Primkove družine v Gorinčičah. Pokojni je pomagal pri spravljajanju krme v silos in je tam tako nesrečno padel, da je bil na mestu mrtev.

Življenjska pot pokojnega Stanka nikakor ni bila z rožicami posuta. Že v najranjši mladosti ga je huda bolezen v glavi napravila za siromaka, toda vseeno je moral tu on s svojimi starši ter brati nastopiti bridki pot v izseljeništvu. Najhujši udarec pa je bil za njega, ko je pred nekaj leti izgubil svojega mater, katero je do smrti povozil avto na cesti.

Čeprav mu življenje ni nič dobrega prineslo, je Stanko pridno pomagal na domači kmetiji ter zvesto zahajal v cerkev, kjer se je vedno tudi ustavljal na grobu svoje rajne matere ter molil zanjo.

Dragi Stanko! Nisi užival dobrot tega sveta, kakor jih uživa današnja mladina, nisi bil deležen tega minljivega veselja, toda prepričani smo, da bo toliko večji tvoj delež pri večnem veselju, kamor te je zdaj Bog poklical.

Počivaj v miru ob strani tvoje rajne matere!

Očetu in bratom pa izrekamo naše iskrene sožalje!

UNION FEDERALISTE DES COMMUNAUTES ETHNIQUES EUROPEENNES (U. F. C. E.) FEDERALISTIČNA UNIJA EVROPSKIH NARODNIH SKUPNOSTI (FUENS)

Kongres narodnih skupnosti Alpe Jadran

od četrтка, dne 7. 9. 1972, do nedelje, dne 10. 9. 1972

Četrtek, 7. 9.:

prihod udeležencev

Petek, 8. 9.:

10.00 Otvoritev kongresa, pozdravni nagovori zastopnikov dežel Furlanije-Juljske krajine in Koroške.

Visokošolski profesor dr. Theodor VEITER: „Država, državni narod in večjezičnost“.

15.00 Stanje narodnih skupnosti v prostoru Alpe-Jadran. Predavajo:

senator dr. P. Brugger

dr. E. Prunner

prof. dr. A. Bratuž

N. N.

comm. rag. E. Pascolo

strokovni nadzornik dr. V. Inzko

dir. A. Kornfeind

južnotirolska narodna skupnost

ladinska narodna skupnost

Slovinci iz tržaške in goriške province

Slovinci iz videmske province

Furlani

koroški Slovenci

gradiščanski Hrvati

20.00 Večerja; vabi župan mestne občine Trbiž.

Sobota, 9. 9.:

8.30 Univ. doc. dr. Aleš LOKAR (tržaška univerza): „Jezik: integracija — asimilacija — most“.

10.00 Univ. asistent dr. Erik PRUNČ (graška univerza): „Jezik: kultura — komunikacija“.
Nato diskusija.

12.00 Predlaganje resolucij in sklepanje.

15.00 Ekskurzija v Kanalsko dolino.

19.00 FOLKLORNI VEČER: Slovenske in furlanske skupine iz Gorice, Trsta in Vidma

Nedelja, 10. 9.:

7.00 Ekskurzija na Koroško.

12.00 Beljaške Toplice: udeležence sprejme koroški deželni glavar g. Hans Sima.

16.00 Vrnitev v Trbiž.

Vsi časovni podatki se nanašajo na italijanski krajevni čas (0 ura krajevnega časa = 23. ura srednjeevropskega časa).

Za FUENS:

Karel Smolle

član centralnega odbora

dr. Reginald Vospernik

podpredsednik

PADEL SEDEM METROV GLOBOKO

Pri gradnji nove hiše v Griesgasse v Celovcu se je v torek pripetila huda nesreča. Utrgalo se je dvigalo za material, ki je bilo pritrjeno na streho, verjetno zaradi prevelike teže. Dvigalo je potegnilo za sabo tudi 35-letnega izolatorskega mojstra Franca Korba iz Trabesinja pri Kotmari vasi. Korb, ki je pri tem padel sedem metrov v globino, si je pri padcu zlomil vratna vretenca in poškodoval lobanjo. Nesrečni mojster leži v celovški bolnici za nezgode.

Pridobivajte nove naročnike
za „NAŠ TEDNIK“

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni vabi na proslavo

60-LETNICE USTANOVITVE
DRUŠTVENEGA PEVSKEGA ZBORA
v nedeljo, 24. septembra 1972, ob 14.00 na vrtu gostilne pri Voglu v Št. Primožu.

Na sporedu bo: Jubilejna svečanost — Srečanje podjunskega pevskih zborov — Zabava s plesom.

K številni udeležbi vabi odbor.
V primeru slabega vremena bo proslava ob istem času v farni dvorani v Škocjanu.

Maturitetno potovanje abiturientov Slovenske gimnazije

Kot vsa prejšnja leta, tako so tudi letos organizirali abiturienti Slovenske gimnazije maturitetno potovanje po Jugoslaviji.

Pot jih je vodila skozi Ljubljano, Slunj, Jajce, Sarajevo, Mostar, Dubrovnik, Split, Rijeko in spet nazaj v Ljubljano. Tu jih je sprejel in pozdravil v prisrčnem nagovoru avstrijski generalni konzul dr. Heinrich Riesenfeld.

Dr. Heinrich Riesenfeld je pozdravil slovenske abituriente takole:

Dragi maturanti Državne gimnazije za Slovence v Celovcu!

Dragi rojaki!

Iskreno me veseli, da lahko vas, skupno z zastopniki učiteljskega zbora in uprave vaše gimnazije, pozdravim tudi pri meni. Tak sprejem za maturante te gimnazije iz preteklega šolskega leta pri meni doma je postal že tradicija. Kajti od leta 1966 dalje se vračajo udeleženci takih maturantovskih potovanj po Jugoslaviji iz moje hiše domov. Bili ste, kakor ugotavljam iz letnih poročil vaše šole, ki jih prejemanj in zbiram, še učenci 2. razreda gimnazije, torej še otroci, ko sem prvič sprejel maturante Državne gimnazije za Slovence v Celovcu tukaj pri sebi. Veliko generacij celovških maturantov je medtem že odraslo!

Povabil sem vas k sebi, da bi vam tukaj v tem trenutku, v katerem se boste po končani šolski dobi, ki ste jo preživeli pod varstvom in skrbstvom svojih profesorjev, soočili z življenjsko resničnostjo, prisrčno zaželel za vašo bodočo življenjsko pot vse najboljše. Ni moj namen, da bi vas sedaj zadrževal z daljšim nagovorom, ki bi bil zdaj, ta čas, lahko samo resen. Saj naj bi bilo maturantovsko potovanje kot zaključek neobtežene šolske dobe veselo doživetje. Dovolite mi torej, da opozorim samo na eno dejstvo: Kot pripadniki slovenske narodnosti, ki ste doraščali v Avstriji, kot državljani te dežele in ste se šolali na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu, stopate v življenje obdarovani z zakladom, za katerega ste zavidanja vredni, namreč s popolnim obvladanjem dveh jezikov in z izobrazbo, ki vam je posredovala temeljito poznanje dosežkov dveh kultur, s katerima ste na ta način povezani. Zaradi tega se je vaše obzorje močno razširilo. To vam omogoča boljše razumeti mišljenje in čutenje ljudi, ki so drugačni kot vi. Uporabljajte ta dar za to, da boste kos veliki nalogi, ki vam je zastavljena kot pripadnikom slovenske manjšine v Avstriji, namreč, da boste z vaše strani pripomogli k boljšemu sožitju obeh narodnostnih skupin

CIA PRODAJA HEROIN?

Kljub nasprotovanju ameriške vlade bodo v New Yorku izdali knjigo, v kateri obtožujejo centralno obveščevalno agencijo CIA, da podpira mednarodno tihotapstvo s heroinom. 27-letni avtor Alfred McKoy trdi, da mnogi ameriški vladni in vojaški funkcionarji v jugovzhodni Aziji zavoljo dobička sodelujejo pri razširjanju mamil in da jim pri tem pomaga CIA. Vlada je, tako trdi avtor, vpletena na tri načine, ker ignorira dejavnost znanih trgovcev z mamil, ve, da ameriška letala prevažajo heroin in opij in se povezujejo s skupinami, ki trgujejo z mamil.

SLIKA NA LEVI: Ob prihodu v olimpijski stadion v Münchnu, so bili tiste izraelski športniki še polni upanja. V torek pa je enajst nadobudnih mladih življenj padlo pod streli palestinskih gverilcev „Črni september“. (Glej tudi članek na prvi strani!)

SLIKA DESNO: Grozljivi obraz. Maskiran arabski terorist gleda z balkona tiste sobe, v kateri so bili ujeti izraelski talci.

na Koroškem. Tako sožitje pa bo tudi dragocen prispevek k čimboljšim odnosom med Avstrijo in njeno južno sosedo.

Želim vam srečno vrnitev v našo domovino.

Tukaj navzočim predstavnikom slovenskih oblasti, posebej pa vam, gospod pomočnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo, se prisrčno zahvaljujem, da ste se tako ljubeznivo odzvali mojemu povabilu na to srečanje.

Trbiška alijsa manjšin 1972

(Nadaljevanje s 1. strani)

nim načelom nevmešavanja v notranjepolitične probleme Slovenije in Jugoslavije to trdo in nekompromisno zadržanje sicer respektiramo, a ga ne razumemo; ne moremo namreč razumeti, da daje na primer Slovenija visokemu predstavniku koroškega gospodarskega življenja, ki je emigrant iz današnje Slovenije, odlikovanje, medtem ko ni pripravljena nuditi konkretno v Trbižu v tem težkem in lahko usodnem političnem trenutku debate o dvojezičnih napisih tudi slovenski manjšini na Koroškem pomoč s kakršnokoli — in bodisi minimalno — obliko sodelovanja na trbiškem srečanju. S tem postajamo očitno zamejski Slovenci žrtev političnih dejavnikov, ki jih nismo ustvarili in jih ne ustvarjamo.

Ta vrzel je za nas občutna in boleča, vendar nam ne jemlje poguma, saj so — kakor omenjeno — vse ostale manjšine in tudi mednarodni opazovalci iz vse ostale Evrope častno zastopani.

Kot vodilno misel kongresa smo si izbrali prav dvo- oziroma večjezičnost, o katere različnih aspektih bodo spregovorili mednarodno priznani strokovnjaki. Uvodoma bo podal svoj referat o „Državi, državnem narodu in večjezičnosti“ mednarodno priznani strokovnjak o manjšinskih vprašanjih, visokošolski profesor dr. Theodor Veiter.

Nadalje bosta spregovorila v okviru kongresa tudi dr. Erik Prunč z graške univerze (za avstrijsko-slovensko področje) in dr. Aleš Lokar z univerze v Trstu (za italijansko-slovensko kulturno stičišče).

Posebni plodni pobud pa si obetamo

od raznih manjšinskih situacijskih poročil, v okviru katerih bodo prišle do besede južnotirolska in ladinska narodna skupnost, Slovenci v Trstu, Gorici, Benečiji, Kanalski dolini in na Koroškem, Furlani (Videm) ter gradiščanski Hrvati. Seveda bo obogatila tudi razprava po vseh teh predavanjih oz. poročilih paleto problemov in tako že sama po sebi doprinesla svoj delež pri reševanju.

Ekskurziji po Kanalski dolini in Koroški bosta bistveno dopolnili osnovne težnje kongresa po tesnejšem in plodnejšem medsebojnem spoznavanju in spoznavanju terena, na katerem živijo narodne skupnosti. Vse v Trbižu zastopane narodne skupnosti so lahko prepričane, da služi njih srečanje prijateljstvu med narodi na eni in borbi za njih pravice na drugi strani. Zavedamo se, da smo s tem v soglasju z oficialno politiko Koroške in Furlanije-Julijske Krajine, ki sta dali obe kongresu v Trbižu tudi posebno podporo z uradne strani.

Prvemu regionalnemu srečanju manjšin v Trbižu na rob pa še sledeče misli: FUENS je zaradi mogočnega geografskega in tudi idejnega obsega svojega delovnega kroga postala nekoliko negibčna. Prav to negibčnost spremeniti v večjo prožnost, konkretizirati težnje manjšin ob nekem določenem primeru je eden izmed glavnih namenov Trbiža 1972. Tudi zdaj, po togem in nemodrem zadržanju Slovenije nam je iskrena težnja, da damo poudarek avtohtonim manjšinam. Načelno se strinjamo z definicijo o narodnostni skupnosti (manjšini), ki jo je podal Evropski svet.

Edino pravilna pot je, če zastopa interese kake narodne skupnosti tisti, ki na njenem ozemlju živi. Nikakor pa ne moremo trpeti, da bi nastale znotraj FUENS kake težnje po družbeno-politični polarizaciji, kajti v interesu manjšinske unije je edinole manjšinska politika; splošna politična vprašanja so za nas relevantna le tedaj, kadar so očitno in trdo povezana s splošno politično ideologijo. Imam tu pred očmi manjšine v Španiji, ki jim država ne daje nobenih pravic in ki so v zvezi s tamošnjim avtoritarnim sistemom.

Trbiškemu srečanju je v tem smislu želeli ves uspeh, saj more biti tako uspešno srečanje koristno manjšini in večini ter navsezadnje tudi oficialni politiki v prostoru Alpe-Jadran.

Kmet in vrtnar v začetku septembra

NA NJIVI:

Odbiramo in zaznamujemo zdrave grme krompirja. Gomolje označenih grmov izkoplamo posebej in jih posebej uskladiščimo. Te gomolje bomo uporabili za seme. Semenski krompir mora biti srednje velikosti. Predebeli in predrobni gomolji so neprikladni za seme. V tem mesecu moramo izkopati ves krompir, še preden se posuši cima (mati). Gomoljev ne smemo takoj spraviti v vreče, ampak se morajo prej posušiti. Ne puščajmo krompirja na njivi čez noč, ker ga rosa ovlaži. Poleg tega ga lahko napadejo razni škodljivci. Mraz in suša sta sicer letošnji pridelek močno prizadela. Pregledamo koruzo in odstranimo vsa stebila, ki jih je napadla koruzna bulava smet.

V KLETI:

Klet moramo očistiti, da bo pripravljena za sprejem novega pridelka. Čistoča je prvi pogoj umnega kletarstva. Posodo moramo očistiti in razkužiti. S posebno natančnostjo moramo paziti na snago sodov.

SADNO DREVJE:

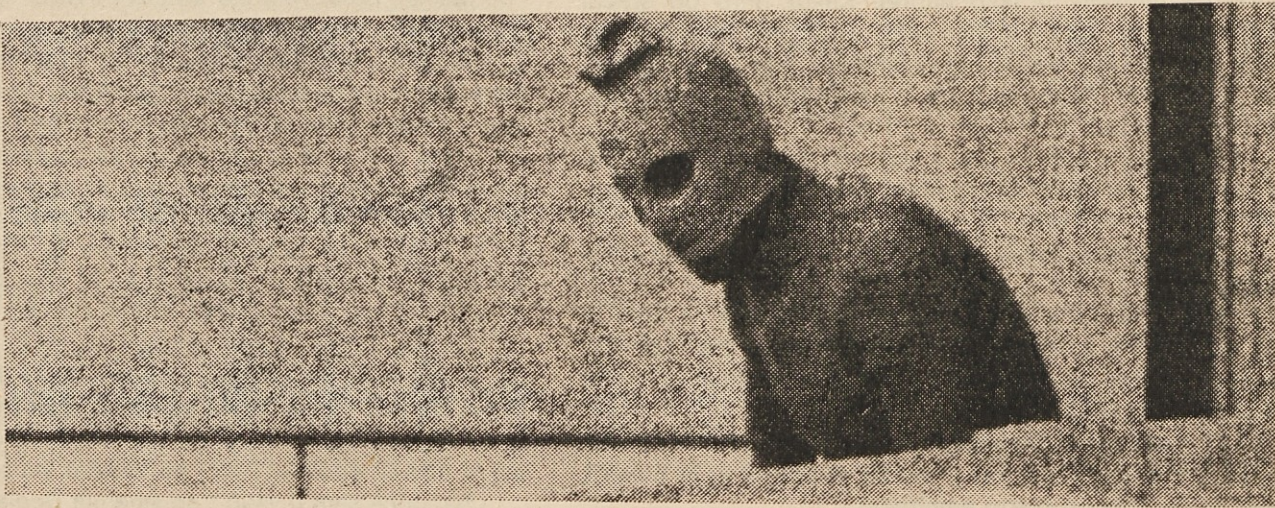
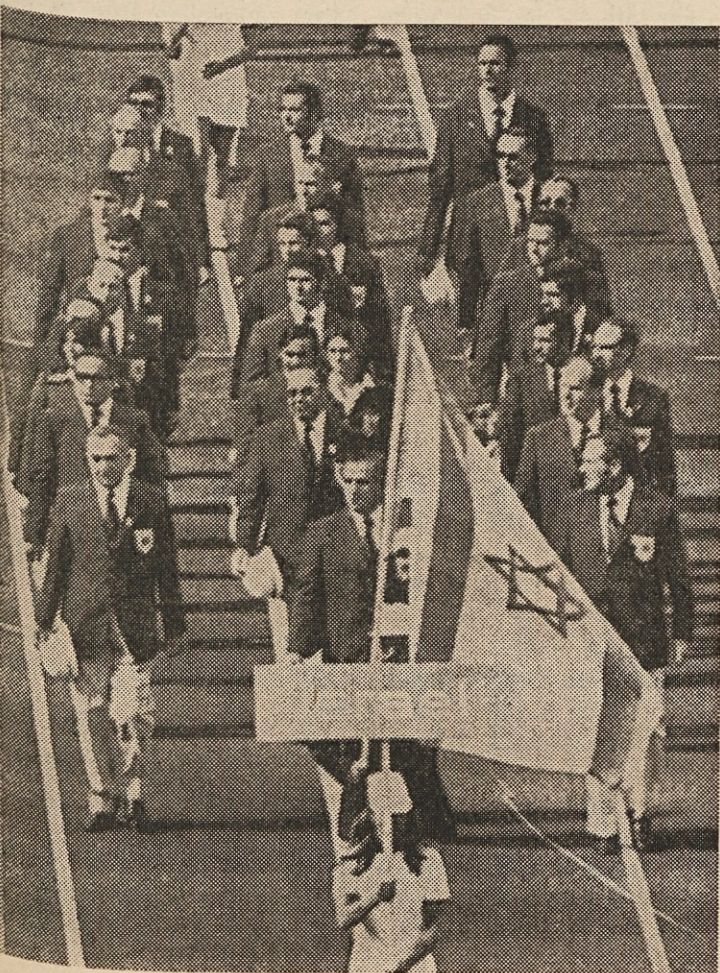
Porabiti moramo le zrelo sadje in odbirati bolne in črvice plodove, ki jih pokladamo živini ali zažgemo. Zemljo okoli sadnih dreves prekoplamo. Glede pridelka sadja se letos ne moremo pohvaliti, le sliv je letos mnogo. Prav tako je bil tudi v Jugoslaviji — v Bosni in Srbiji — izredno bogat pridelek sliv. Hrušk je pri nas malo in rade gnijejo.

V HLEVU:

Moramo pobeliti in razkužiti. Živino krmimo s hrano, ki ne napenja.

NA VRTU:

Sejemo endivijo solato, peteršilj, špinačo, motovilček in radič. Rast paradiznika podaljšamo s tem, da zalivamo rastline z raztopino apnenega nitrata (1 g za liter vode) ali z razredčeno gnojnico. Na isti način pospešimo rast zelene, radiča in špinače. Paradiznike je letos kaj rada napadala peronospora.

Olimpijske igre se bližajo h kraju

Lesk olimpijskih iger prihaja v končno fazo. Največ uspeha na teh 20. igrah moderne dobe so imeli doslej Rusi, Američani in Vzhodni Nemci. Do torika je bilo stanje po odličjih takole: Sovjetska zveza je imela 26 zlatih, 21 srebrnih, 16 bronastih kolajni; ZDA: 25 zlatih, 25 srebrnih in 21 bronastih; NDR: 16 zlatih, 14 srebrnih in 18 bronastih. Sledijo Japonska z 12 zlatimi in ZRN z osmimi zlatimi kolajnami itd.

Avstrija ima eno srebrno in dve bronasti kolajni. Torej še kar uspešno, če pomislimo, da je še veliko večjih dežel, ki so še brez kolajni. Tako je vsaj doslej, to je do torika, naša sosedna Jugoslavija še brez odličja.

Tam, kjer so Jugoslovani najbolj upali, da bodo prejeli kolajne, so dosegli boleče poraze. Jugoslavija je bila svetovni prvak v košarki in druga v Mehiki, je na tej olimpiadi ostala praznih rok. Podvig, da bi Jugoslovani v odločilnem boju premagali Sovjetsko zvezo, se ni posrečil. Jugoslovanski košarkarji so izgubili proti Sovjetski zvezi s 74:67. Največja nesreča za Jugoslavijo je bil poraz s Portorikom. (Medtem se je zvedelo, da so bili Portoričani dopingani — dva igralca —, Jugoslavija je sicer zaradi tega protestirala, pa ni nič pomagalo.)

Tudi jugoslovanski vaterpolisti so zapravili vse možnosti za osvojitve ene izmed ko-

lajn. Jugoslovani so v zadnji tekmi igrali z izredno močnimi Madžari in izpustili še zadnje možnosti. Slednji so jih porazili z 2:4.

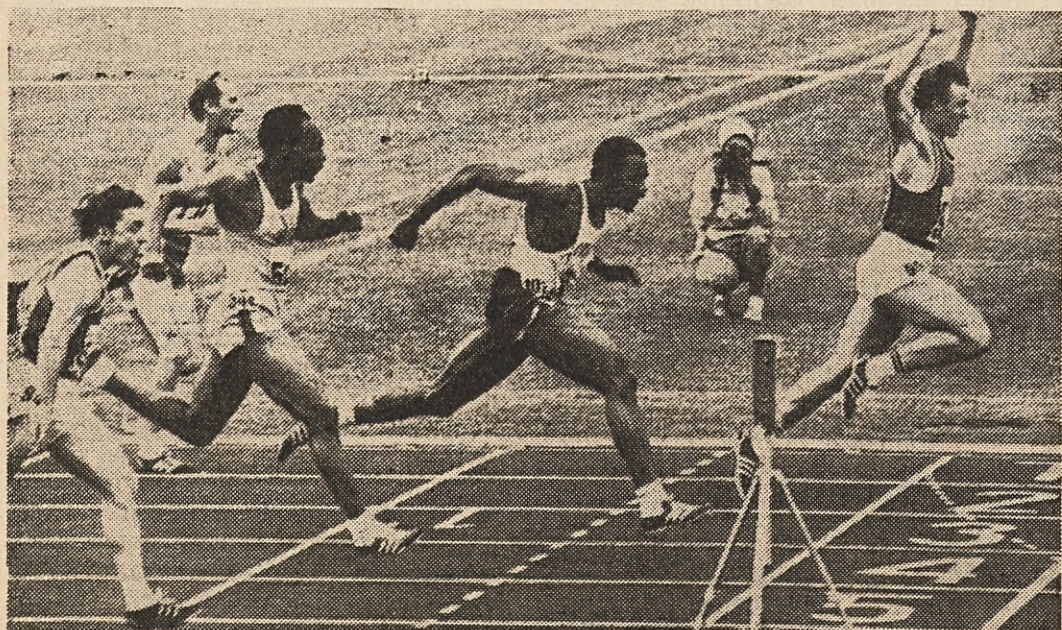
Za Avstrijo so dosegli odličja: srebrno kolajno je osvojil Celovčan Norbert Sattler; v kajaku enosedu na divjih vodah je bil drugi. Strelec s pištolo, Tirolec Rudolf Dollinger je s 560 krogov zasedel lepo tretje mesto na svetu in s tem bronasto medaljo. Tretjo odličje pa je za Avstrijo priborila skakalka v višino Ilona Gusenbauer. Po večurnem napetem pričakovanju, ki ji je žrlo živce, ji je uspelo preskočiti 1,88 metra; osvojila je tretje mesto in bronasto kolajno.

ŠAH

Novi svetovni šahovski prvak je Fischer

Ameriški izzivalec Bobby Fischer je novi svetovni šahovski prvak, potem ko je po 21 partijah premagal dosedanega prvaka Borisa Spasskega. Tako je Fischer po 27 letih prekinil nadvlado sovjetskih šahistov v kraljevi igri. Igral je za denar in si zagotovil samo od prirediteljev 250.000 dolarjev.

To bo zanj najlepše plačilo, videli pa bomo sedaj, kako bo to prvenstvo potekalo v nadaljevanju: jasno je, da, če je Fischer kot izzivalec povzročil toliko polemik, bo kot prvak še težji za nasprotnike in prireditelje. Na vsak način je novi svetovni prvak napovedal veliko sprememb.

LUSIS IZGUBIL ZA 2 CM

Ne veliki favorit Janis Lusi, marveč 26-letni zahodni Nемец Klaus Wolfermann je olimpijski zmagovalac v metu kopja. Lusi je sicer povedel že v 1. seriji z 38,88 m, vendar pa je Wolfermann v peti seriji dosegel nov olimpijski rekord 90,48 m. V zadnjem metu se mu je Lusi sicer približal na 2 cm — 90,46 m, a se vendar moral zadovoljiti s srebrno kolajno.

ZLATO ZA NEMCE TUDI NA 50 KM

Svetovni rekorder v hoji na 50 km, Nемец Kannenberger je osvojil tudi olimpijsko zlato kolajno. Na centralni olimpijski stadion v Münchnu je prišel z veliko prednostjo pred drugouvrščenim sovjetskim tekmovalcem Soldatenkom.

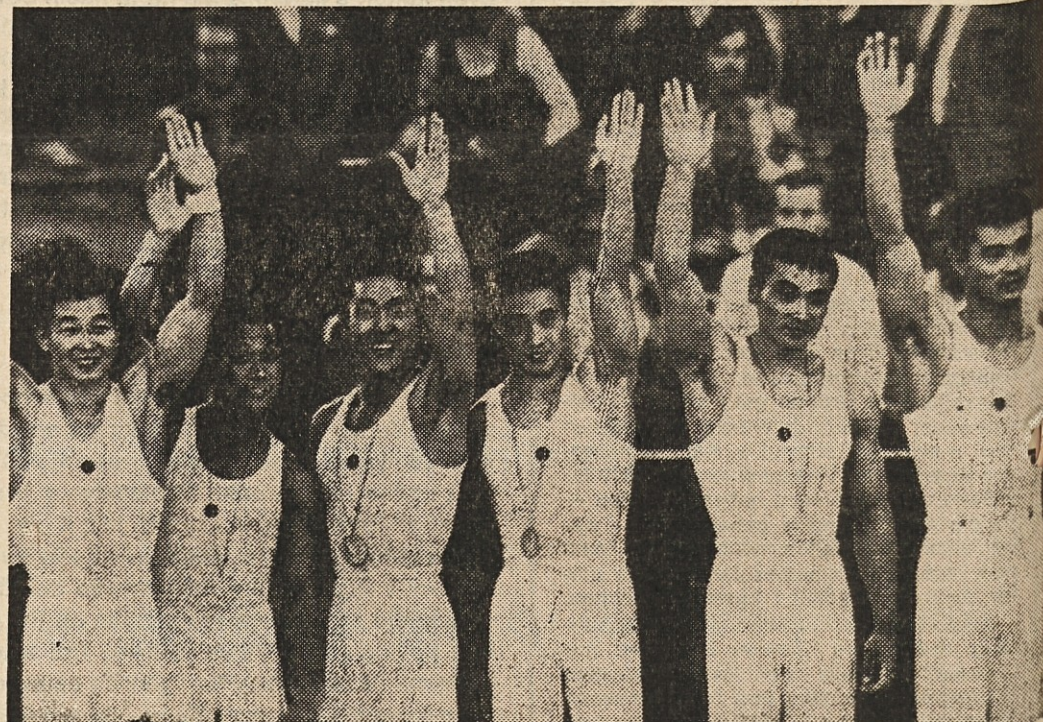
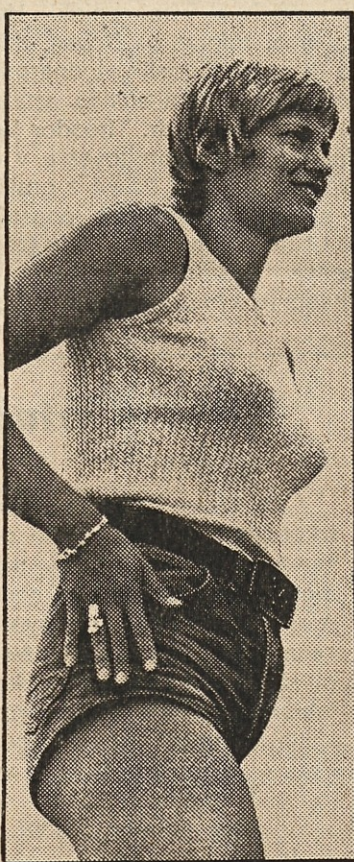

SLIKA DESNO ZGORAJ: Ruski športnik Viktor Sidlak je osvojil zlato kolajno v sabljanju.

SLIKA LEVO ZGORAJ: Ruski tekač Valeri Borzov je postal olimpijski zmagovalac v teku na 100 m in s tem prekinil ameriško domeno na tej progi.

SLIKA LEVO SPODAJ: Angleški svetovni rekorder Davod Beford je bil na 10 tisoč metrov samo šesti. Zlato medaljo je osvojil Finec Lasse Viren. Na sliki zraven Angleža je Avstrijka Ilona Gusenbauer, ki je bila tretja v skoku v višino.

SLIKA DESNO SPODAJ: Šest japonskih telovadcev je prejelo na gimnastičnem tekmovanju zlata odličja.

Zadnja pravda

Spisal J. S. Baar, iz češčine prevedel V. Hybášek 17

Tudi Martin ima žalostne in spravljljive občutke. Nosi nebo in od samega sramu ne vidi na cesto. Gotovo ga bo povprašal gospod župnik po sprevedu: „Kako pa je to, Martin, da je pri vašem oltarju stala vaša žena in njena mati, vaše svakinje z otroki pa ni bilo?“ Sramote se bo pogreznil, če ga bo vprašal gospod župnik kaj takega. Zato pa ne sme iti tako naprej. Kakor hitro bo srečal Adama, ga bo ustavljal in bo rekel: „Brat, eno besedo! Starjši sem in zato moram biti razumnejši. Kar se je zgodilo, se je zgodilo!“ Roko mu poda in kakor pozna Adama, prav gotovo bo udaril v roko in jo stisnil.

Praznično kosilo ne gre v slast niti Zgornjim niti Spodnjim. Oboji so kakor zastrupljeni. Porazilovi so bili napravili najbolj reven oltar, vseh mora biti tega sram.

„E, saj je bilo dovolj dobro,“ teši Manca očitanje svoje vesti.

„Molči,“ jo kara mož, „dovolj dobro imaš na krilu in ga pokrivaš s predpasnikom, da ga nihče ne vidi; kar ljudem stavimo pred oči in delamo Bogu na čast, ni nikdar dovolj dobro.“

„Ti modrijan ti, besedice ne more spregovoriti človek s teboj,“ se jezi žena, ker ji Martin ni pritrdil in je pomiril, pač pa še povečal njeno nemirnost.

„Pojdi sem, da te umijem,“ je zavpila na malega Martinca, „pojdeva rajši k blagoslovu, z atkom itak ni pogovora.“

Obula in oblekla je dečka in je potem tudi sebi prinesla iz sobe praznično obleko. Martin je sedel za mizo, kadil in gledal v prazno. Zdi se, da ničesar ne misli, toda pod čelom se mu podijo misli kakor mušice, da ga je minila vsa zaspanost. Ne vé, ali naj pové ženi, da se misli danes sniti za vsako ceno z Adamom, modruje, kako bi ji to povedal in jo pridobil za svoj namen, kako bi ji razložil, da modrejši vselej odneha in popusti, ter da je on — Martin — odločno modrejši kot Adam in da bo zato on začel. Že odpira usta, — v tem pa zadoni zvon. Manca prime sinka za roko in zakliče v materino sobo:

„Mama, zvoni, pojdite vendar!“ Nato je odšla. Stara Gašperka je hitela za njo proti cerkvi.

„Oh, moj Bog, že zvoni, in jaz sem še taka,“ se je ustrašila nasproti pri Zgornjih Dodlička. Sedela je na nizkem stolčku, Adamka je imela pri prsih in se pogovarjala z možem. Takoj je poskočila, poljubila dete in se mu nasmehnila. „Dovolj imaš, nekaj si pusti za drugič!“ Zadrnila je srajco pri vratu. „Uspavaj ga!“ je naročila Adamu in že se je vrtela pred ogledalcem. Adam je zibal otroka, pogledoval z radostjo na ženo, ki se je vnovič razcvitala, in je rekel: „Tako bom naredil, kakor sva govorila.“

„Naredi, Adam, naredi; kamen se mi bo odvalil od srca. Molila bom z Dodličko v cerkvi, da ti dá Bog dar Sv. Duha, da boš mogel bratu vse lepo razložiti.“

„Zato pa hiti, — nikar ne stoj vedno pred zrcalom, — saj si dovolj lepa! — Takoj bo zvonilo vkup.“

„Samo če sem ti všeč,“ se smehlja Dodla in vse na njej

kar igra — oči, lica, noge. Adam zadovoljen strmi za njo in hčerko skozi okno, kako se jima vse poda.

A takoj nato je odtrgal svoj pogled od cerkve in ga uprl v vrata nasproti. Čakal je, pride li Martin na vrt. „Četrta ure bom na preži,“ si je rekel, „če ga ne bo, pojdem sam k njemu. Rad grem, dolgčas mi je in rad bi že zopet videl sobo, kjer sem zrastle.“

Leno se pomikajo kazalci na uri. — Še deset minut ni preteklo, ko se oglasijo pod oknom na hodniku koraki, hitri in jadrni koraki. „Koga neki nese k nam vrag v vas ravno v trenutku, ko imam tako važno zadevo na umu!“ se jezi Adam; — toda že leti ves prestrašen k vratom. — Skozi okno je zagledal ženo z Dodličko v naročju.

„Kaj pa se je zgodilo?“ jima zakliče Adam naproti in odpira vrata nastežaj.

Dodla ne odgovori — z otrokom vred pade na posteljo, zarije glavo v pernice in krčevito zaihti.

„Dodla, Dodlička, povej mi, kaj se ti je pripetilo?“ Adam sede na rob postelje, strese ženo za ramo, toda besede ne more izvabiti iz nje.

„Ali ti je prišlo slabo? Ali si morda omedlela?“ ugiba Adam, Dodlička pa odkimuje z glavo in joka naprej.

„Morda je dekle kaj naredilo?“

Dodlička zopet odkima z glavo.

„Aha, najbrž se je kaj primerilo tvoji mami ali atu?“

Ne, tudi to ne. Adam se zaman trudi, ne more uganiti pravega.

Žalosten gleda ženo in otroka, vidi samo ruto, nazaj zavezano, ki jo kita bogatih las zadaj privzdiguje kvišku, vidi tudi roznata ušeska, a vse drugo lice se potaplja v pernice; sliši tudi jok otrokov...

Usoda, govoriti po radiu, te lahko doleti na več načinov. Meni se je to pripetilo zato, ker sem slučajno bil v uredništvu znanega časopisa, ko so sporočili, da je umrl neki pesnik.

Vest me je zelo pretresla. Dokler je bil še čil, je bil namreč moj „duhovni oče“. Nosil je močnejšo rjavo brado, ki mu je segala do prsi. Imel je

daljeval pa v tonu fortissima. Še danes me stisne v grlu, če se spomnim nanj in nehoté pomislim na starega Goetheja, ki je zaradi lepote svojih pesmi izbruhnil v jok in dejal: „Tako se greje ob lastnem premožu!“

Vstopil sem v poslopje radijske družbe. Nikjer človeka, vse tiho in prazno. Vsepovsod so gorele velike svetilke in po vseh stenah je bilo z velikimi črkami napisano: „Tišina“. Neki mladenič se mi je po prstih približal in me odpeljal v neko sobo z veliko uro na steni. Na sredi je stal pult, nad katerim je visel mikrofoni. „Aha,“ sem si mislil, „od tod boš torej govoril svojemu ljudstvu! Ah, kaj ljudstvu, vsemu svetu!“ Neki možak je tiho vstopil, se postavil pred mikrofoni in dejal:

„Najavljeno predavanje o tehničnih izboljšavah v obratih prof. ing. C. M. Nebla zaradi objektivnih ovir odpade. Naslednjih 35 minut smo posvetili znanemu, a na žalost prezgodaj umrlemu pesniku N. N. Predavatelj: gospod Kiaulehn.“

Rahlo sem zakašljal in zašumel s papirji, kot sem vedel, da to naredijo pravi govorniki, ter nato začel s svojo odo.

Ko sem končal, sem hotel še malo prisluhniti v eter, a je že pristopil tisti tihi možak in dejal: „Namesto napovedanega predavanja prof. ing. C. M. Nebla o tehničnih izboljšavah v obratih ste poslušali predavanje gospoda Kiaulehna o včeraj umrlem pesniku N. N. Kratek premor.“

Nato se je obrnil k meni, mi stisnil v roko kurtovo in svinčnik, jaz sem nekje nekaj podpisal in mladenič me je po prstih odpeljal iz sobe. Priznati moram, da sem silno nerad zapustil tisto hišo. Vse skupaj je bila vendar velika in važna

stvar in silno rad bi počakal, da bi začeli telefonirati zvoniti in da bi mi navdušeni poslušalci izrekli svojo zahvalo ter priznanje. Tako sem se pa moral omejiti samo na meni znan svet. Vljudno in diskretno sem začel poizvedovati. Kmalu sem ugotovil, da sta najmanj dva človeka gotovo poslušala moje predavanje: moja mati in žena namreč. Točneje povedano, samo moja mati, kajti žena je poslušala le prvi del, nato odšla, da bi me pred radiom počakala, ker bi sicer, kot je rekla, ves honorar zapil. Moja mati pa je zdržala do konca in se je potem o njem (namreč o predavanju, ne koncu) zelo pohvalno izrazil. Ker pa nima radia doma, je odšla v slaščičarno.

„Sijajno si govoril, otrok moj,“ mi je rekla; „celo kuharica je iz kuhinje prišla k meni in mi dejala: Če pa je tale, ki tu govori, vaš sin, potem vam pa čestitam. Glas pa ima, glas, v kuhinjo ga slišimo.“

Tudi na pismeno priznanje mi ni bilo treba dolgo čakati. Dobil sem pismo, naslovljeno na prof. ing. Nebla, na katerem je nekdo prečrtal naslov in z rdečim svinčnikom napisal: „V roke gospodu Kiaulehnu“. V pismu je bilo napisano:

„Spoštovani gospod profesor ing. Nebel!

Z zanimanjem smo poslušali vaše odlično predavanje o tehničnih izboljšavah v obratih. Ker tudi mi neprestano delamo za izboljšanje tehničnih pogojev delovnega osebja, vas s priloženimi reklamami opozarjamo na naše nove modele delovnih halj, ki jih vi in vaši poslovni znanci dobite pri večjih naročilih s posebnim popustom. S spoštovanjem! XY“

Preobrat pod južnim soncem

„Neumno bi bilo,“ je dejal Pedro, „če bi poskušal zbežati. Moja puška je nabita in ni igračka. Ustrelil bi te!“

„Jutri bom tako ali tako ustreljen,“ je dejal ujetnik Jose. „Ob pol petih, kajne?“

„Da, ob petih,“ je potrdil Pedro, „pred kapelo San Isidoro. Mislim, da bi bil pobeg velikanska neumnost... Kaj vse bi dal kak mrtvec, če bi mu vrnil eno samo noč življenja! Ti pa sedi tu in delaš obraz, ko da bi hotel zbežati. Res, Jose, pravi norec si!“

„Le kaj naj napravim z eno nočjo,“ meni Jose, „če pa s puško sediš pred menoj in me stražiš?“

„Hočeš piti?“ vpraša Pedro in ponudi ujetniku svojo steklenico.

Jose pije. Nato reče: „To še zdaleč ni dovolj, da bi z veseljem umrl. Imaš cigareto?“

Pedro mu jo da.

„Če bi vsaj vedel,“ povzame Jose, „zakaj se je to prav meni pripetilo?“

„Ker si revolucionar in ker je vaša revolucija propadla. Saj nisi edini, ki bo ustreljen!“ mu pravi Pedro.

„Če boš ti tisti, ki me bo jutri ustrelil, boš dobro meril, kajne?“ reče Jose. „Poglej tule, ne više in ne niže. Če boš meril točno semkaj, ne bo hudo.“

„Morda te bo pa kdo drug,“ pravi Pedro. „Odvizno je od tega, kako dolgo bom imel službo. Dnevni red šele pišejo. Je pač vse

narobe pri tej revoluciji. Zato ne bodi hud, če ti tega ne morem obljubiti.“

Jose je zamišljeno ogledoval dogorevaljo cigareto: „Če bi revolucija uspela, bi postal upravni uradnik. Don Fernando mi je to često obljubljal. Zdaj pa ne bo nič. Škoda!“

„Seveda bom dobro meril. Zanesi se name!“ mu zdaj obljubi Pedro.

„Lepo, da bom umrl pred kapelo San Isidoro. Ni lepšega kraja,“ dé spet Jose.

„Če bo določen kdo drug, da te ustrelji, mu bom že pokazal, kam naj meri,“ mu zagotavlja Pedro.

„Lepo od tebe,“ hvaležno pravi Jose, „rad bi, da hitro mine, saj razumeš!“

Pedro je dal ujetniku spet piti: „Midva sva bila zmeraj dobra prijatelja, Jose, kajne? V Pergaminu, ali se spomniš, sva skupaj hodila v šolo, nato na plese in potem sva skupaj šla v revolucijo, le da si bil ti na eni strani, jaz pa na drugi. To je bilo neumno od naju. Tu, na, še eno cigareto!“

Ujeti Jose glasno razmišlja: „Brez revolucije pač ne gre. Zame je bila zelo važna, ker nisem hotel vse življenje prodajati banan. Služba upravnega uradnika je pa lepa stvar, to moraš priznati.“

„Tu imam karte,“ se je spomnil Pedro, „vrziva eno partijo. Nočem, da se dolgočasiš. Tvoja zadnja noč je. Bila sva vedno dobra prijatelja.“

„Prišla sem bolj pozna v cerkev; zvonili so že skupaj; cerkev polna ljudi. — Grem kakor vselej naravnost k naši klopi in tiščim vanjo Dodličko pred seboj. Pa prav na koncu sedi Manca s fantkom. Sedi kot pribita in se dela, kakor da naju ne vidi. Izstopila bo, si mislim, in bo pustila naju naprej, kakor navadno dela, ker je poleg nje še prostora za tri. Stojim trenutek in čakam, da je ne bi motila, če morda ravno moli očenaš. Ko se pa dolgo ne gane in me je že sram — pravim ji tiho: „Manca, umakni se!“ Zdaj šele tiho dvigne glavo, me pogleda in pravi, da je vsak lahko slišal: „Kaj pa hočeš tukaj? To je naša klop!“ — „Naša, kakor vaša,“ jaz nazaj. In veš, kaj mi je na to rekla? „Mi postavljamo oltar — Martin nosi nebo — klop je naša in ti se poberi!“

„To je rekla?“

„Bog mi je pričal! Mislila sem, da se bom pogreznila sto sežnjev globoko v zemljo od sramu. Ljudje okrog so se suvali s komolci, smejali se, vsa cerkev se mi je vrtela, nisem vedela, kaj bi počela; vsa zmešana sem pograbila Dodličko v naročje, grizla se v ustnice, da nisem tam začela jokati, in zbežala sem domov.“

Komaj je dogovorila, je zazvonilo v stolpu tri, znamenje, da je minil blagoslov. Prvi so pridrli iz cerkve dečaki, kakor bi jih izstrelili, za njimi so prišla dekleta in potem šele drugi župljani. Niso se takoj poslovili in razšli. V gručah so stali na malem prostoru pred cerkvijo in se živahno pogovarjali. Samo Manca je popolnoma sama hitela proti domu s povzdignjeno glavo, s trdim, hudobnim izrazom na licu, Martinka je vlekla za roko s seboj.

„Odkar Klenči stoji, se kaj takega še ni zgodilo.“

„In še celo v cerkvi, niti na takem svetem kraju se ne more premagati.“

„Uboga Dodlička — tako jo gre in poniža.“

„Prizadela ji je rano, ki se težko zaceli —“ je slišala za seboj Spodnja Porazilka in naravnost bežala ljudem izpred oči, kakor bi jo kamenjali. Njena mati, stara Gašperica, se je sploh sramovala priti iz cerkve. Ostala je in klečala kakor pribita.

„Kaj se vam danes, teta, nič ne mudi domov?“ jo je vprašal cerkvenik, ki je bil že pogasil sveče, pokril oltar, otrnil dušo pri večni luči in zaprl zakristijo. Gašperica pa še vedno kleči.

„Ne mudi se, fant, ne mudi se mi,“ je vzdihnila in s težavo vstala.

„In zakaj pa?“

„Že zvesta, zakaj, — ti in gospod župnik; — pa zaradi te sramote niti med ljudi ne bom smela —“ je tarnala starica in kakor da se je v teh trenutkih postarala za deset let, se je vlekla trudna po kamnitom tlaku k cerkvenim vratom...

Doma pri oknu je stal Martin. Manca je bila odšla k blagoslovu; on pa pojde na vrt, kjer bo legel pod hruško in počakal, ne bi li kje zagledal Adama. Vivček si je že napolnil in prižgal, po čepici je segel — samo iti mu je še treba. — Tedaj zagleda svakinjo, kako beži kot divja domov z otrokom v naročju, akoravno so v cerkvi komaj vkup odzvonili. „Nekaj zelo hudega se ji je moralo zgoditi, morda si je deklica zlomila ročico ali nožico, da jo nosi,“ je sodil Martin.

(Dalje prihodnjič)

Babica

Le
klop ob peči
in predsoba.
V belih laseh tresoča dlan.

Misel naguba čelo in vrne se v spomine:
češnja ob oknu — stebelce ob kolu;
vihar, ki mrši slamo v strehi hiše.

Kamnita pot je daleč od asfalta;
nebojglieni prsti,
kamenček
na ploščico počasi prvo črko riše.
Pa črna pajčolana — vojni dve,
srce, zagnano v muke, ki ne odpove.

Le klop ob peči in tresoča dlan,
v okeh
pa senca stare, že zamrle bolečine.

„Lepo od tebe,“ ga pogleda Jose, „ti si pa res dober fant; ne bom ti tega pozabil.“
Igrala sta vso noč.

Proti jutru so prišli oboroženi možje, vzeli puško Pedru in jo dali Joseu: „Dobro pazi nanj, Jose, da ne ubeži svoji usodi. Ustreljen bo pred kapelo San Isidoro. Če hočeš, opravi to sam!“

„Oprostite, Pedro,“ se je opravičil Jose, ko so tovariši odšli, „kdo naj se znajde pri teh revolucijah! Ni moja krivda. Zdaj bom pa vendarle še upravni uradnik! Ali naj igrava dalje?“

„Da,“ odvrne Pedro, „dobro, igrajva dalje!“

Pri sebi pa si misli: „Včasih pa so noči res krajše, kot si mislimo.“

W. Wegner

Za dobro voljo

„Plačilni, zakaj je porcija danes tako majhna, včeraj pa je bila najmanj dvakrat tolikšna?“

„Kje pa ste včeraj sedeli?“

„Tamle pri oknu.“

„Potem je stvar v redu; gostje, ki sede pri oknih, dobe namreč večje porcije — zaradi reklame.“

„Zakaj pa na tem nevarnem ovinku nimate nobenega svarila?“ vpraša avtomobilist, ki bi bil kmalu strmoglavil v reko.

„Saj smo ga imeli; ker pa se ni nikoli nič zgodilo, smo ga spet odstranili.“

„Kam pa tako drviš, mali?“

„Domov moram, mama me bo nabila, ker me tako dolgo ni domov!“

„In zato tako hitiš?“

„Da, drugače se prej očka vrne in potem jih dobim še od njega.“

„Toliko ognja sem položil v svoje stihel!“ pripoveduje pesnik založniku

„Obratno bi bilo bolj!“ odvrne založnik.

„Moj mož zelo rad zbolil za morskbo boleznijo, kapitan. Ali mi ne bi mogli povedati, kaj naj stori, ko ga napade ta strašna bolezen?“

„Ni treba,“ odvrne stari pomorščak, „to bo takrat že sam vedel.“

„Hudirja, dekle, sedaj mi je dovolj; takoj poveš, kaj te boli, zastoj vendar ne jokaš!“ Strogo je sedaj spregovoril Adam, objel ženo s svojimi močnimi rokami, jo dvignil kot peresce in posadil. Imela je lica rdeča kot mak, oči zardele od joka; z belo rutko, ki jo je še držala v rokah, si je obrisala solze, in bilo je, kakor da je s tem zbrisala tudi vso žalost. Kakor da jo je zbudil strogi glas možev. „Stojčkaj!“ je ukazala hčerki in jo postavila na tla. „Ne vem, kaj boš storil, ako ti vse povem,“ je potem rekla možu in se postavila predenj. Ta je ne bi bil spoznal. Oči so ji gorele, pa ne v solzah, ampak iskrile so se kakor ogenj, lica so gorela, da bi se na njih vnela vžigalica, čelo se ji je gubančilo, bradica se je tresla, pesti so se stiskale; Adam ne bi bil spoznal svoje Dodličke, nikdar je ni videl take, tako se je spremenila pred njegovimi očmi, da bi se bal zanjo, da je izgubila pamet, če bi je ne bil poznal.

„Manca Spodnjih me je spodila iz klopi.“

„Iz kakšne klopi?“ ni mogel Adam takoj razumeti; zato je vprašal malomarno, mirno; toda njegov mir je še bolj razdražil Dodlo.

„Iz klopi v cerkvi, iz naše klopi!“

Ali je Adam prav slišal? Zaradi gotovosti vpraša vnovič:

„V cerkvi, pred ljudmi, praviš, da te je spodila Manca, in iz naše klopi?“ In že se je tudi on dvignil, tudi njemu, glej, so se žile na sencih napele, obraz mu je zardel, ušesa so se vnela.

„Kakor bi bila garjeva, tako me je spodila od sebe in dekletce tukaj tudi.“

„Povej, kako je bilo, ne besede ne prideni, ne besede ne zamolči!“

TV tedenski program TV

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 10. 9.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — **PONEDELJEK, 11. 9.:** 13.45 Informacije — Iz ljudstva za ljudstvo (Pogovor z Bajdlovim očetom v Lobniku). — **TOREK, 12. 9.:** 9.30 Sestane s popevkariji. — 13.45 Informacije — Šport od tu in tam — Po lovčevih stezah. — **SREDA, 13. 9.:** 13.45 Informacije — Poper in sol. — **ČETRTEK, 14. 9.:** 13.45 Informacije — Mladina poje — Cerkev in svet. — **PETEK, 15. 9.:** 13.45 Informacije — Glasbena skrinjica (Skladbe bratov Ipavcev). — **SOBOTA, 16. 9.:** 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

PONEDELJEK, 11. septembra: 18.00 Znanje — aktualno — 18.25 Oddaja za najmanjše — 18.30 Avstrija v sliki — 18.55 Prašiček Debeli — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Bonanza — „Konj za 500 dolarjev“ — 21.10 Telesport v ponedeljek — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 12. septembra: 18.00 Angleški tečaj — 18.25 Oddaja za najmanjše — 18.30 Avstrija v sliki — 18.25 Trgalci bombaža — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 400 let španska jahalna šola — Dunaj (evrovizija) — 21.45 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 13. septembra: 11.00 Program za delavce — Ženske so le boljše diplomati — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje — Novi trnek — 17.35 Lassie — Povest nekega psa — 18.00 Tečaj francoščine — 18.25 Oddaja za najmanjše — 18.30 Avstrija v sliki — 18.55 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Panorama — 21.20 Goli Hamlet — 22.55 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 14. septembra: 18.00 Tečaj italijanščine — 18.25 Oddaja za najmanjše — 18.30 Avstrija v sliki — 18.55 Športni mozaik — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.15 Portland-krog — vo-hunski film o slučaju Lonsdale — 21.15 Čas v sliki — 22.00 Boj za ljubezen in priznanje.

Betonske izdelke in gotove gradbene dele, Katzenberger-strope, Purator čistilne naprave, Leca votle opeke in Leca opeke za dimnike

ugodno nudi tvrdka

Ing. Alois Leeb

Wolfsberg - Priel, telefon 0 42 52 — 28 78
Köttmannsdorf - Kotmara ves, telefon 0 42 22 — 79 11 17

STIHL 050AV

eine Universalsäge für die Waldarbeit. 5,5 DIN PS stark und 9,8 kg leicht, außerdem hat sie den vibrationsdämpfenden STIHL-AV-Griff.

PETEK, 15. septembra: 11.00 Program za delavce — Carmen Jones — 18.25 Oddaja za najmanjše — 18.30 Avstrija v sliki — 20.15 Le pluti tjavdan — TV igra — 21.25 Tiskovni pogovor — 22.25 Čas v sliki — 22.35 Zdravnik in dekle.

SOBOTA, 16. septembra: 16.00 Za otroke od 5. leta dalje — Mala hišica — 16.25 Za otroke od 6. leta dalje — Profesor Baltazar — 16.35 Za družino — nekoč+zdaj=pojutrišnjem — 17.05 Kaj bi postal — 17.35 Naš dom — 18.00 Tedenski magazin — 18.25 Oddaja za najmanjše — 18.55 Dober večer v soboto reče Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Emil skače čez plot — 22.30 Čas v sliki — 22.30 Ježa nazaj — film z dvijega zapada.

KMETIJSKE STROJE VSEH VRST VAM NUDI PO UGODNIH CENAH

Trgovina

Adolf in Katarina KRIVOGRAD

9143 Šmihel pri Pliberku
Telefon 0 42 35 - 34 1 97

Dr. Kurt Waldheim v Jugoslaviji

Na povabilo zveznega izvršnega sveta je bil glavni tajnik OZN dr. Kurt Waldheim tri dni na uradnem obisku v Jugoslaviji. Med obiskom je sprejel Waldheima na Brionih tudi jugoslovanski predsednik Tito. Le-ta se je zadržal z glavnim tajnikom svetovne organizacije v daljšem prijateljskem razgovoru. Ob koncu sprejema je dr. Waldheim izročil jugoslovanskemu državnemu poglavarju plaketu miru Organizacije združenih narodov.

Po sprejemu je predsednik Tito s soprogo priredil na čast svojega visokega gosta svečano kosilo, ki je potekalo v prijetnem razpoloženju. Dr. Waldheima je po vrnitvi z Brionov sprejel v Beogradu ministrski predsednik Bijedić in zunanji minister Tepavac.

S Tepavcem je glavni tajnik vodil važne razgovore, ki so potekali v ozračju obojstranskega razumevanja. Izmenjala sta misli o splošnih mednarodnih vprašanjih. V teh razgovorih je Tepavac prikazal poglede jugoslovanske vlade, ki so v osnovnih obrisih podobne zamislim, ki jih je prikazal glavni tajnik svetovne organizacije v svojem poročilu o delu OZN v septembru t. l. Zunanji minister Tepavac pa je hkrati visoko ocenil plodno dejavnost dr. Waldheima v prvih mesecih opravljanja njegove odgovorne mednarodne funkcije.

Glavni tajnik svetovne organizacije je tudi

Slovenska šola nosi ime F. Milčinskega

(Nadaljevanje s 3. strani)

kot v reviji **Popotnik** (na primer članek Stik ljudske šole z varstvenim sodiščem v brigi za zanemarjeno mladino) in v **Slovenskem učitelju** ter v **Pedagoškem zborniku**. S svojimi predavanji v Splošnem slovenskem ženskem društvu in natisu istih je širil smisel za socialno delo v korist zapuščene in zanemarjene dece tudi med ženstvom.

Skrb Milčinskega za zanemarjeno in izprieno mladino pa ni bila izražena samo v njegovih člankih in predavanjih, temveč je bil med pobudniki in ustanovitelji **Društva za evropsko varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju ljubljanskem**, ki je bilo ustanovljeno 15. aprila 1908. Milčinski je bil društvu prvi tajnik in je ostal na tem mestu vse do prve svetovne vojne. Po vojni pa je v novi državi sodeloval s svojimi nasveti pri organizaciji državnega oddelka za varstvo mladine.

Kot sociolog in psiholog

Milčinski se je izkazal kot globok sociolog in psiholog, kot odlični vzgojitelj tudi v praksi mladinskega sodnika. **Mladim prestopnikom ni sodil kot sodnik ob navzočnosti kakih porotnikov ali tožilca, temveč je sam opravil vse naloge, tudi vloge zagovornika obtoženega grešnika.** Proučil je okolje, iz katerega je mladec prišel, in vzroke njegove zanemarjenosti in izprijenosti. Z mladimi grešniki se je pogovarjal na štiri oči, toplo, človeško. Navezal je z njimi stike, ki so segali tudi preko službene dolžnosti: skrbno je spremljal njihov nadaljnji razvoj in često so mu prestopniški učenci prinašali na vpogled tudi svoja šolska spričevala. Mnogi, ki jih je Milčinski kot otroke in mladostnike speljal z nevarne poti kriminala in so se v življenju pošteno uveljavili, so mu izražali svojo hvaležnost še dolgo potem v svojih zrelih letih. Milčinskega primerjajo zaradi njegovih vzgojnih načel z znanim klasikom vzgojstva Pestalozzijem: po obsegu in smeri njegovega socialnega in vzgojnega dela pa ga je mogoče primerjati tudi z velikim ruskim pedagogom Antonom Semjonovičem Makarenkom. Kakor je ta opisal svoje vzgojno delo s prestopniško mladino v znanem romanu Pe-

na tiskovni konferenci, ki jo je imel po vrnitvi z Brionov v Beogradu, visoko ocenil vlogo Jugoslavije v OZN in posebno poudaril pomembnost razgovorov z jugoslovanskimi državniki o sedanjem mednarodnem položaju in o mednarodnih vprašanjih. Waldheim je na zanimanje novinarjev povedal, da se je s predsednikom Titom razgovarjal o vseh glavnih mednarodnih vprašanjih, o položaju na Bližnjem vzhodu, Vietnamu, o vprašanju razorožitve, položaju v Evropi, sklicanju evropske konference o varnosti in o vprašanjih, ki so pred svetovno organizacijo. Waldheim je izjavil, da je v razgovoru s predsednikom Titom in z drugimi jugoslovanskimi osebnostmi dobil zagotovila o polni podpori Jugoslavije svetovni organizaciji.

Darujte za tiskovni sklad!

SENSATIONS-TOMBOLA

17. September 1972

auf dem MESSEGELÄNDE in Klagenfurt · Beginn 14 Uhr

Gewinnchancen wie noch nie! 20 HAUPTTREFFER — 7 Autos, 10 Farbfernseher, 3 Autofernseher und weitere 600 wertvolle Preise.

VOLKSHILFE KLAGENFURT

POHIŠTVO ZA DOM IN GOSTE

Rutar - Center

A 9141 Dobrla vas — Eberndorf
Telefon 0 42 36 — 281